

D'ACI I D'ALLA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
LLIBRERIA CATALUNYA - PLÇA CATALUNYA, 17

Octubre 1926

Preu: 1,50 Ptes.

**MAQUINAS
PARLANTES**

CÉSAR VICENTE

★ PASEO DE GRACIA 4 ★

Sucursal en Madrid: Montero 22

Agencies Linterograph - Empresa anunciadora NEW-YORK

MODAS GARCÍA

**LENCERIA FINA
TROUSSEAUX
CANASTILLAS**

Rambla del Centre, 16
(Davant del carrer de Ferran)

Aquesta casa obsequiarà amb un 5 0/0 de descompte a tot comprador, mitjançant la presentació d'aquest anunci.

Pianos
“Pianoles,”

Pianos Elèctrics

Pianos «Steinway & Sons»

Vendes - Lloguers

Rotllos - Venda i abono

Vàlvules «Micro-Izabal» i «Universal»

Bonsuccés, 5

Barcelona

VOLEU APRIMAR-VOS?

Vegeu el resultat que obtindreu si useu

l'American Remedy

Disminució de pes de 2 a 5 kilograms mensuals
Completament inofensiu fins usant-lo molt de temps

MANERA D'USAR-LO:

La meitat del contingut d'un paquet diàriament en dejú

Paquet: 0,50 pessetes,
per a dues dosis

Es remet per correu,
contra reemborsament

Comandes a: **FARMACIA BALASCH**

Avinguda d'Anfòs XIII, 440 :: BARCELONA

Joan Matemala Flotats ESCULTOR

Ofereix a vostè el seu estudi-taller

Carrer Mallorca, 382

Barcelona

RESTAURACIÓ
DE LLUNES

INSTAL·LACIONS
DE VIDRIERIA

MARCS I
MOTLLURES

NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI — NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI — NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI

BUFET
RESTAURANT

RAMBLA CANALETES, 13

CHARCUTERIA
PASTISSERIA

TELEFONS: 4208 A. 1487 A.

SOROLLOSOS ÈXITS
DE L'HIGIÈNIC RESTAURANT
I DELS BERENARS FAMILIARS

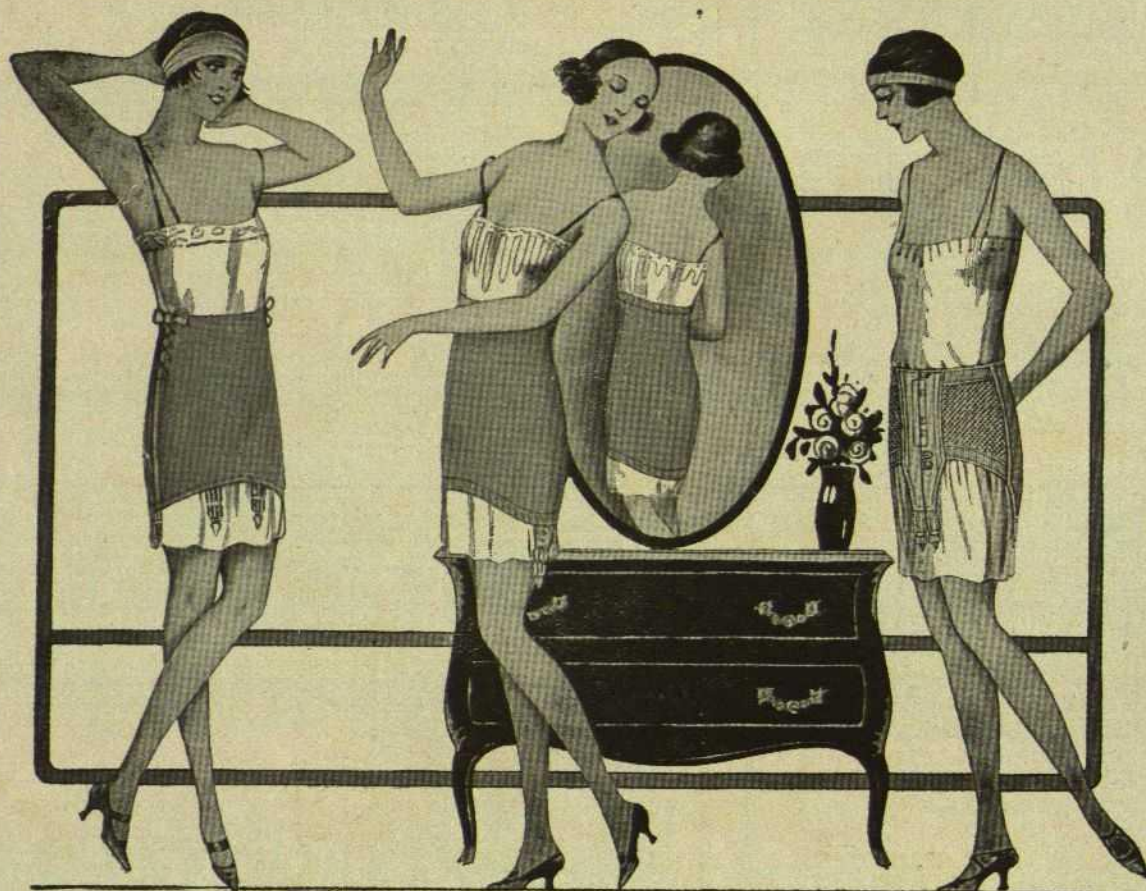
PROPERA INAUGURACIÓ DEL GRANDIÓS
SALÓ AL PIS PRINCIPAL

BANQUETS - BODES - BATEIGS
FESTES - TES - REVEILLONS
CHAMPAGNES D'HONOR

NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI — NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI — NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI

NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI — NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI — NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI

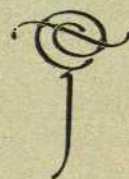
NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI — NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI — NETEDAT ECONOMIA BON SERVEI

**ULTIMS
MODELS
DE FAIXES
I CINTURES
DE GOMA**

**Corsé
Americano**

C. CARBONELL

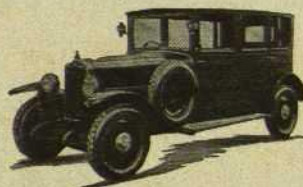
**BOQUERIA, 25
BARCELONA**

No continuareu

coent carn per a l'olla, quan hau-
reu provat

EL «CALDO MAGGI» en CUBETS
es ven, en totes les bones tendes
d'ultramars i comestibles, al
preu de 10 cèntims el cubet

Gobron

8/10 CV. - 1.300 c/c
80 KILÓMETRES HORA

SOLIDESA

SUSPENSIO

VELOCITAT

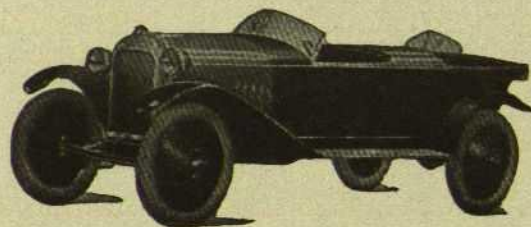
TORPEDO 4 SEIENTS. PESSETES 9.900
SEDAN 4 " 12.500

BENJAMIN

COTXE PETIT GRAN MARCA

7. CV - 1.100 c/c. — 80 KILÓMETRES HORA

PREUS AVANTATJOSOS

AGENCIA:

Carrer de París, 208 i 210 :: BARCELONA

El problema de la comoditat i del bon gust
 queda resolt amb les produccions en
MOBLES DE JONC
 de la
MANUFACTURE PARISIENNE

MARCA
M-E-P-N-E
 REGISTRADA

FILLS
 de J. BARÓ

TALLERS:
 Riera St. Miquel
 n.º 88
 Telèfon 686 G.

SALONS
 D'EXPOSICIÓ
 I
 VENDES:

Passeig
 de
 Gràcia, n.º 115

Barcelona

La casa de la goma

Senyores!

No deixin de
 comprar les
 seves faixes
 a

Au corset
Elegant

Que les ven
 des de

9 pessetes

Plaça Santa Anna, 4
BARCELONA

VEGADES LA DURACIÓ DE
QUALSEVOL COLL

a més de la seva elegància i
 comoditat que duren mentre
 s'usa. Compren el coll Van
 Heusen enc que sols sigui
 per economia. Sobrepassa
 la duració de sis colls
 corrents.

VAN HEUSEN
EL COLL
 MÉS ECONÒMIC DEL MÓN

FABRICACIÓ
NACIONAL

MANUFACTURAS FÁBREGAS S.A.
 Trafalgar, 27. BARCELONA

Models d'una sola peça **SENSE COSTURES** a 2'50 ptes.
 Models de dos peços o amb costures " 2'00 "

Fàbrica de Productes Ceràmics
Rajoles i articles de Construcció

**CASIMIR
VICENS**

Despatx: Carrer de Tallers, 72.
Fàbrica: Carrer de Benavent
pròxim a Travessera (Sans)

Telèfon 5090 A. :: BARCELONA

Mah-Jongg

EQUIPS TOT CEL·LULOIDE
A 10 Ptes.; 17,50 i 40 els millors

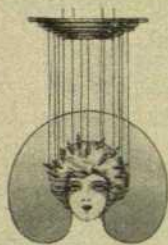
FARISTOLS NOGUERA a 1 pta.

Clínica BEBES - 3, BISBE, 3

Classes de piano, violí i
violoncel - Solfeig, teoria,
harmonia i composició

ACADÈMIA LONGAS

Sala d'audicions
Passeig de Gràcia, 86

**LES ONDULACIONS
PERMANENTS
i aplicacions de Henné**

Santiró

són les preferides de les senyores de bon gust

RAMBLA DE CATALUNYA, 46. Entr.

TELÈFON 436 A.

BARCELONA

**Clínica del Gos
Gras i Vilaró**

CONSULTES de 3 a 5
CALABRIA, 94, primer

GUANTS MEIX

GRAN ASSORTIT EN TOTS ELS COLORS

PASSEIG DE GRACIA, 42

BANYS NOUS, 12

BODEGUES SALVADOR MOYA, S. A.

Avinguda d'Icària, 177 :: Telèfon 46 S. M.

Vins fins de taula SANT QUINTI i SANTA ANNA
Vins generosos i escumosos

Especialitats: MOSCATELL - MALVASIA
LACRYMA CHRISTI - VERMUT MOYA
VI QUINAT, RANCI especial per a malalts i convalescents

Demaneu-lo en Colmados i Ultramarins

S. VERDAGUER

RONDA UNIVERSITAT, 9
Telèfon 1662 A
BARCELONA

*Lavabos,
Bidets,
Banyeres,
etc.*

MOBLES DECORACIÓ

Tapisseria, Làmpares, Restauració
acurada de Mobles d'estil i d'època

Vídua de Josep Ribas

TALLERS I DESPATX:

Consell de Cent, 329 :: BARCELONA

L. CAMPS ARNAU PLANETA, 41 (G.)
PIANOS I AUTO-PIANOS NOUS I D'OCASIÓ

EL FIXADOR
DE MODA

FIXOLINA
CANIGÓ

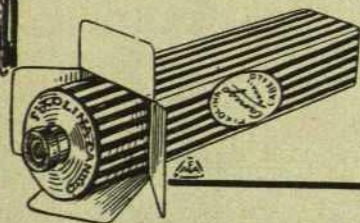

No és cap misteri, senyors,
això de la

Fixolina Canigó

però és el millor que es coneix per a
no anar mai despenjat

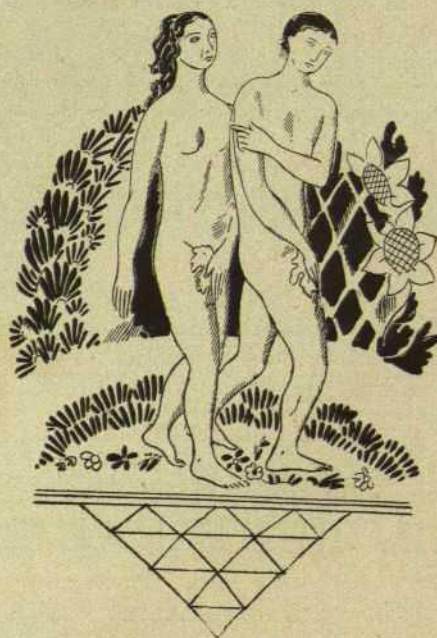
Useu-la i en restareu agraïts

DE VENDA:
La Florida, Icart, Vidal i
Ribas, Dalmau Oliveres,
Monegal, Uriach, Baltasar,
Ideal, Pomarel i a totes
les bones perfumeries

ALBERT, Sastre

PELAYO, 44, 1.ª

El bon nom adquirit per aquesta casa prova que els
nostres clients han obtingut vestits d'estil perfecte.
No és sotmetent el propi gust a l'arbitrarietat dels figu-
rins estrangers que hem de consolidar l'èxit, sinó perfec-
cionant la creació de la moda catalana, que és la nostra.

VOSTÈ POT TENIR TAMBE UNA FORMOSA CABELLERA

*De quina manera les famoses «stars» de Cine
conserven el seu cabell ple de vida, suau i sedós.*

No és ja una qüestió de sort el tenir una formosa cabellera. Vegi totes aquestes dones que triomfen pel seu art i per l'encís de la seva persona, i observi que llur cabell sempre en elles és un adorn. El secret està, naturalment, en la manera de cuidar-lo. De la manera que vostè renti el seu cabell depèn per complet la formosor i el bon aspecte del mateix.

Quan el seu cabell es resseca i està aspre, sense vida i enganxós, és perquè no l'ha rentat en la forma convenient que avui coneixen tots els especialistes. Els xampús ordinaris i els sabons corrents no s'usen ja, perquè està provat que l'abundància d'àlcali que contenen és altament perjudicial, essent-ne una prova el fet que, generalment després d'aquests lavatges, el cabell queda aspre i trencadís.

Quin és el xampú apropiat

Aquestes «stars» de cine, i, en general, totes les senyores que no descuiden el manteniment de la seva bona aparença, usen ja invariablement el xampú d'oli de coco Mulsified. Es un producte pur, clar i enterament sense grassa, que posseeix totes les condicions necessàries per a fer ressaltar la veritable formosor del cabell, sense perjudicar-lo. No asseca el pericrani ni deixa el cabell trencadís, no importa amb la freqüència amb què s'usi.

Si vostè vol fer lluir de debò el seu cabell, segueixi senzillament aquest mètode:

Un mètode senzill i fàcil

De primer, mulli el cabell i el pericrani amb aigua clara i tèbia. Després tiri's un raget de xampú Mulsified, fregui-se'l com cal per tot el pericrani i per tota la llargària del cabell fins a les extremitats.

Amb dues o tres cullerades, n'hi ha prou per a obtenir una escuma rica i abundosa. Aquesta escuma ha d'ésser frotada vivament i de pressa, amb les puntes dels dits, i així estovarà la caspa i les partícules de pols i brutícia enganxades al pericrani.

Després d'haver frotat com cal la rica escuma del Mulsified, esbaldeixi's bé el cabell i el pericrani, emprant sempre aigua clara, pura i tèbia. Això és molt important.

Vostè notará una diferència gran en el seu cabell, ja abans d'assecar-se'l, puix el trobarà suau i sedós dins de l'aigua estant.

Si vostè desitja que la recordin per la bellesa, per la formosor de la seva cabellera, acostumi's a dedicar un dia determinat de la setmana al lavatge del cabell amb el xampú d'oli de coco Mulsified. Aquest lavatge, aplicat regularment cada setmana, conservarà el pericrani suau i el cabell fi i sedós, amb brillantor, frescor, ondulat i facilitat de manejar-lo.

Faci la prova de seguida

Compri avui mateix un flascó de Mulsified. Serà d'altíssima utilitat per a vostè, i trobarà també que és ideal per als seus nens i de gran conveniència com a xampú per a homes. Un flascó de quatre unces dura uns quants mesos. Es troba en venda a totes les bones perfumeries.

AGENTS:

E. PUIGDENGOLAS,
Stat. Ltda.

Aussies March, 50. — BARCELONA

Mulsified
Champú Aceite de Coco

Betty
Compson

Bebe
Daniels

Lila
Lee

Wanda
Hawley

Dorothy
Dalton

Marion
Davies

Agnes
Ayres

DIRECTOR:
Carles Soldevila

PREU:
Exemplar, 1,50 ptes.

D'ACI I D'ALLÀ

SUMARI

	Pàgina
Portada, per Enric C. Ricart.	684
Paisatge d'Olot, clixé per Antoni Fortet	685
Un sogre bon conseller, per Ferran Soldevila	686-687
La côte d'Azur, per Artur Rigol	688
Ferrer Artigues, modista	689
Com cal que vestim? per Santiago Comes.	690
Panorama	691
Claudi Monet, per Joan Sacs	692
L'esport de la natació, per Ricard Nebot	693-694-695
El llibre del te, per Okakura-Kakuro (traducció de C. S.).	696-697
Un amic desconegut, per Ivan Bunin (traducció de Millàs Raurell)	698-699
Enric C. Ricart, per Josep F. Ràfols	700-701
L'embranchida vers l'ordre, per Sebastià Gasch	702-703
Modes	704
Clixé de Miquel Ferrà	705
La moda masculina es belluga.	706-707
El món negre, per B. C.	708-709
Lletra de Paris, per Adolphe Falgairolle	710-711
Alentorn d'una nova revista, per Carles Soldevila	

GRAVATS DE I. M. LLOVET

Número 106

OCTUBRE 1926

Vol. XV

ABONAMENT:

BARCELONA: ANY, 15 PTES.
FORA: » 16 »
AMÈRICA: » 18 »
ESTRANGER: » 22 »

REDACCIO I ADMINISTRACIO:
Llibreria Catalònia : Plaça Catalunya, 17
TELÈFON 4789 A

ABONAMENT:

BARCELONA: semestre, 8 PTES.
FORA: » 8,50 »
BARCELONA: trimestre, 4 »
FORA: » 4,50 »

ELS VOLTANTS D'OLOT

No n'hi ha de més famosos a Catalunya. La naturalesa hi ha posat molt, però els artistes els han afegit la sal que els fa incorruptibles. Adés, un fotògraf d'ull desvetllat, el Sr. A. Fortet, ha recollit sota el títol «Els Bells indrets de la Comarca Olotina», un conjunt exquisit de testimonis gràtics que acabaran de consolidar la reputació d'aquesta comarca privilegiada.

«Mentre els països de la corona aragonesa — escriu el comte de Tournon — s'elevaren a un alt grau de prosperitat sota l'administració ferma i hàbil de Jaume I, Castella era presa de sordes agitacions, i ja es podien pressentir les malaurances que havien d'abreujar els dies d'Alfons el Savi.

«A penes tornat als seus Estats, després de la temptativa de Croada a Terra Santa, Jaume havia estat invitat pel seu gendre a assistir al casament de l'infant Ferran de Castella amb Blanca de França, filla de Sant Lluís. El rei d'Aragó, durant el seu sojorn a Burgos, no va tenir gaires dificultats per entreveure l'oratge que s'acumulava damunt la testa d'Alfons X.»

Fou aleshores que Jaume I va donar al rei Savi alguns consells sobre la manera com un rei ha de comportar-se en la governació del seu poble. Set dies estigueren plegats: cada dia li donà un consell. I encara que es tracta d'uns consells molt llunyans (això s'esdevenia l'any 1269), hem decidit de transcriure'ls, perquè d'alguna cosa hem de parlar, i, posats a fer-ho, és preferible parlar de les coses llunyanes i segures, que de les presents i perilloses.

El primer consell fou de com els reis han de complir sempre la paraula: «Lo primer consell—diu la Crònica—fou que puix sa paraula hagués promès a algú, que de totes maneres els la complís, que més li valia haver vergonya de dir: «no» a aquell qui aquella cosa demanaria, que no haver dolor en son cor de no complir allò que hauria promès.»

Pocs reis podrien, com Jaume I, donar un consell semblant, perquè ell va fer un veritable culte del respecte a la paraula donada, al compromís contret, al pacte signat.

El segon consell es referia a l'atorgament de cartes o actes, i li recomanava que abans d'atorgar-les, «guardàs primer si faria a fer o no». Savi consell que s'enllaça amb l'anterior, perquè, en el fons, mancar a una acta atorgada és, si fa no fa, com faltar a una paraula donada.

El terç consell fou que vetllés sobre «tota sa gent, car bé estava a tot Rei que la gent que Déu li havia comanada sàpiga retenir

Bust en bronze del violinista Costa, per Jaume Duran, adquirit pel Círcol Artístic, per subscripció entre els seus socis

UN SOGRE BON CONSELLER

a grat e a plaer d'ells»: principi de la més estricta democràcia.

El quart consell fou tal vegada el més profundament polític. Es referia al cas en què el monarca no pogués ésser en bones relacions amb tots els estaments de la terra, i li calgués decantar-se envers alguns d'ells en perjudici dels altres. Li aconsellava que «retingués dues partides, si totes no les podia retenir, que bo seria; e si no, que aquells dos retingués, car amb aquests destruiria los altres.» Observem que en aquest consell es troba resumida tota la política monàrquica dels darrers segles de l'Edat mitjana. Després vindran els temps en què la mo-

narquia s'elevà triomfant per damunt de tots els estaments; i després, encara, aquells altres temps en què algunes monarquies cercaran, en debades, de surar, per un procediment invers al que Jaume I recomanava.

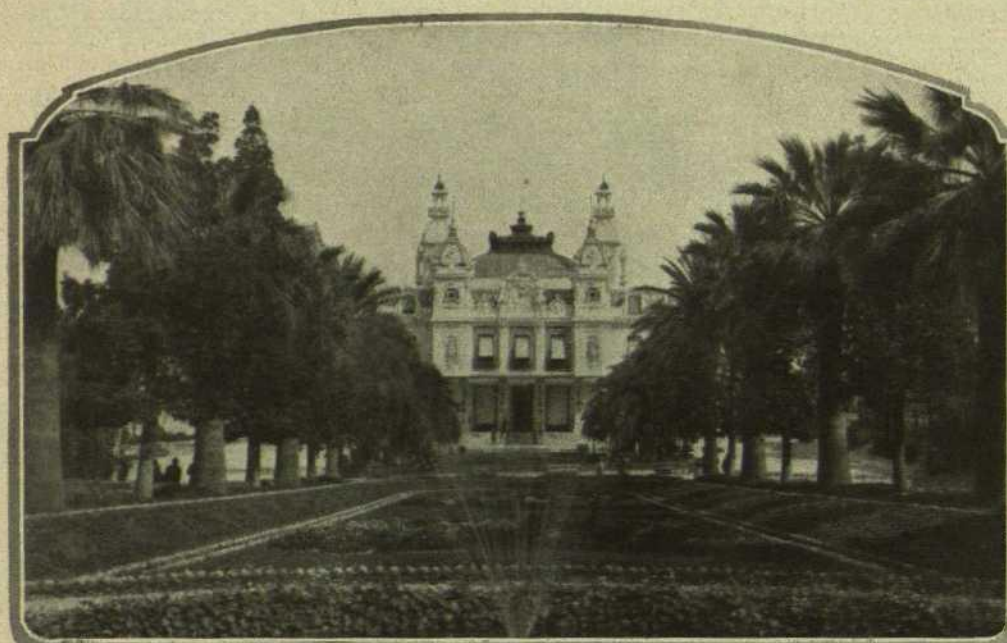
Els consells cinquè i sisè foren donats pel Conqueridor a fi que el Savi regís més encertadament Múrcia, la qual «Déu li havia dada, e nos ab Nostre Senyor la hi havíem ajudada a prendre e a guanyar». Es veu que els governadors de Múrcia per Alfons X no respectaven les cartes de població que el rei Jaume, de primer, i després el rei de Castella, havien atorgat als pobladors d'aquell reialme. Li aconsellà, doncs, de respectar-les i de fer un repartiment ben fet, instaurant-hi cent homes de valor ben heretats i donant la resta als artesans. I afegí: «E així farets bona vila: e si ho havets dat a hòmens qui no hi estiguen, que us avingats ab ells, e donats-ho a pobladors.» Ell tenia l'experiència dels repartiments de Mallorca i València. Ell sabia bé que cal que els ter-

ratiments resideixin en llurs propietats i no lluny d'elles, perquè el país prosperi. Però Múrcia es veu que estava predeterminada, i va patir molt dels excessos dels oficials reials, i, si hem de creure Zurita, en temps d'Alfons el Magnànim, els seus naturals van oferir a aquest monarca de posar-se sota la seva corona, sols que els concedís el Fur de València.

El darrer i setè consell fou aquest: «que no fes justícies amagadament, car no era de Rei que ell fes justícies en sa casa, ni amagadament». Ve't aquí un digne coronament dels altres sis savis consells: la justícia ha d'ésser feta a plena llum, no d'una manera clandestina i com vergonya, perquè aleshores fa néixer la desconfiança en el poble. Jaume I s'acredita de conèixer bé l'ànima popular.

Els consells de Jaume I no sols eren savis, sinó també sincers. Ell els havia practicat llargament i molts dels seus encerts i algunes de les seves errors deriven directament de la sinceritat amb què els havia practicat. Jaume I és, en certa manera, l'antímaquiavel.

FERRAN SOLDEVILA

naturallesa i que els homes hi han fet molt per embellir-la i fer-la confortable.

De la rada de Hyeres fins a Mentone, la costa és un seguit de golfs, rades i badies. Mil reconcs agradables resguardats del vent i molts de cara a migjorn que a l'hivern són com un turró de calents. Altres de cara al nord-est són frescos i agradables per a l'estiu. El dossier dels Alps Marítims es cuida d'enviar els rierols plens d'aigua que fa la vegetació gemada i esplèndida. A Saint Rafel, a Cannes, a Niça i Monte-Carlo, els bons hotels són tancats a l'estiu. Les tendes de luxe que són sucursals de les del carrer de la Pau de París, també són tancades; la

Monte-Carlo
El parterre
davant el Ca-
sino amb un
bell rengle de
Pritchardies
per banda

LA CÔTE D'AZUR

SOVINT es compara la nostra costa amb la Costa Blava. No negarem bellesa a la nostra i menys si pensem amb el tros de Lloret fins a Port de la Selva i el tros de Garraf fins a Sitges, mes no podem negar que la «Côte d'Azur» fou més ben dotada per la

El jardí de
palmeres a
Monte-Carlo

magnífica plaça moderna porticada dita «Les Galeries Fleuries» de Cannes, sembla talment que dormi; també sembla adormit el port de les barquetes; ni una sola es mou mar endins. Els casinos de Niça i de Monte-Carlo resten oberts sols perquè quatre velles carregades de joies i penjarelles, abillades com a papagais, tinguin on matar les hores, tot jugant fins a perdre l'esma. Pels volts de la punta de Garoupe hi han les poblacions de Golfe Jean, Vallouris i

El Cap Martin, un dels indrets més formosos de la Costa d'Azur. La pineda arriba arran de l'aigua; la seralada el defensa dels vents del Nord

Antibes i innombrables urbanitzacions on les petites viles gentils, amb jardinetes penjats de cara a mar, surten com els bolets. En aquest lloc on la indústria de la ceràmica i la destil·leria d'essències són força importants, i on hi ha, amés, moltes altres indústries, viu constantment una important població i és per això que l'estiu es veu animat. La carretera que voreja la *corniche* de Golfe Jean és a tothora plena d'autos amb llurs ocupants abillats de bany i a punt de fer el capbussó en el primer lloc que troben lliure de la platja. Els jardins de pertot reposen a l'estiu. Els herbeis són arrencats i la terra cavada i deixada a glevs.

Els que no reposen són els floricultors, enfeinats en preparar els violers, les clavellines, els rosers i les mimoses, perquè estiguin a punt de donar, en ple hivern, les seves flors que els anglesos pagaran a bon preu.

L'hivern és el temps d'or de la Costa Blava. Els milionaris que fugen de les boires del Nord troben el Pa-

radis preparat. «Les Galeries Fleuries» de Cannes s'animen amb l'esclat dels aparadors, les orquestres dels salons de Te i la gentada cosmopolita. Els magnífics hotels del Passeig dels Anglesos tiren amunt les persianes de les finestres, talment com les parpelles del que es desperta.

Del port de les barquetes els motors marins amb estrèpit van mar endins seguits dels balandres de vela blanca. És l'hora de les passejades marines vers les «Illes dels Lerins» d'aquestes illes — ah! — on s'hi menja la millor *boullabaise* del món i on hi ha uns frares que com el Candid de Voltaire cuiden plàcidament de la seva vinya i del seu hort, però amb la variant que els frares, més pràctics i menys romàntics, llauen amb tractors «Ford».

També és l'hora de les anades per mar fins a Niça i a Monte-Carlo i al revés, i de passada de dir adéu, des de la barca, als feliços mortals que tenen la casa i el jardí sobre els grenys de la costa i potser d'amarrar el bot davant la porteta d'algun jardí que sobreix per sobre les roques amb la seva penjarella multicolor, de bignonies i plumbagos d'El Cap, Bougainvilleas, Geranis i Mareselves, Heliotrops i Lantanes.

Als jardins de Niça i Monte-Carlo el cepell és a l'hivern nou i verd, i damunt aquesta verdor l'esplendidesa de les plantes exòtiques: Phoenix de Canàries, de palmes amples i molsudes; Phoenix datilifera, de dàtils dolços com la mel; Phoenix de fulla de Cyca, Cocos Romanzoffiana, de port flexible i elegant; Breas, de vanos de color d'argent; Chamerops, Pritchardies, Cyques i luques, i les mil plantes grasses: els Cereus, de tiges dretes i cargolades, les Opúncies (figueres de moro), de innumbrables formes i mides; les Euphòrbia, les Mimil·lària, els Cactus, que floreixen a la nit, i encara les Mimoses, de flors daurades i fina olor; les Clavellines de Niça, les Violetes de Parma, els Narcisos i les Jonquilles, les Primaverares i els Ciclamens...

I els pobres milionaris del Nord poden gaudir de la vista a ple aire de totes les plantes que al seu país

Acoplament
de Phoenix,
Chamerops,
luques, Co-
cos, Ficus,
i Atzavares a
Monte-Carlo

sols poden veure tristes i neulides dintre els hivernacles.

Els jardins de la Costa Blava són jardins de color i de plantes exòtiques, i en ells, més que l'estructura del jardí, hi tenen importància les seves plantes, mentres aquestes siguin de flor d'hivern i primavera o inadaptables al país de la boira i del fred, que la festa es fa, sens dubte, per a la gent d'allà que té prou diners per a fugir-ne.

ARTUR RIGOL

El port dels pescadors a Cannes. Vora la vida d'oci i de luxe dels grans de la terra, els pescadors segueixen llur vida simple i esforçada

COM CAL QUE VESTIM?

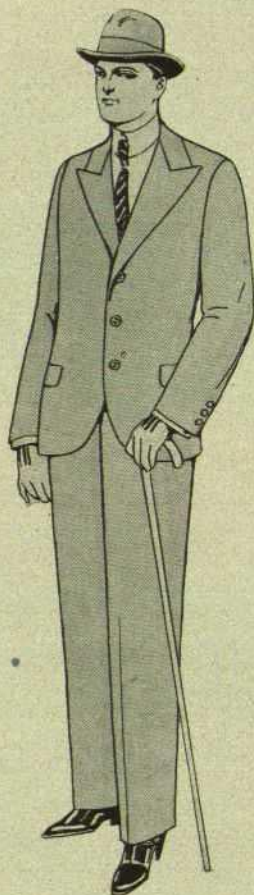
EL PARER DEL SR. SANTIAGO COMAS

AQUIN Barceloní li podem demanar com cal vestir sense perill d'obtenir una resposta incerta o evasiva? No hem de dubtar gaire. Érem al començament del Passeig de Gràcia i no ens ha calgut sinó travessar la calçada per trobar el Sr. Comas entre un bé-de-Déu de corbates, de colls, de teixits, de sweters, de camises de seda, d'impermeables, d'objectes d'art i... en una paraula, dins la seva botiga, on la gràcia severa de Londres es barreja amb la gràcia alada de París.

— Enguany, com cal que vesteixi l'home desitjós d'anar a l'hora d'Europa?

El senyor Comas no ha hagut de pensar-s'hi gens. «Acabo d'arribar de Londres — ens ha dit — i puc assegurar sense risc d'equivocar-me que enguany presenciarem una voga de la jaqueta creuada i una mica curta, amb solapes molt amples. Això no vol dir que la jaqueta sense creuar hagi de desaparèixer; res d'això. Se'n duran, però amb solapa punxaguda i tam-

be força ampla. L'armilla creuada s'usa així mateix amb les dues menes de jaqueta. Els pantalons conserven llur tendència a l'amplitud, però amb més moderació... L'oxford ha passat a millor vida. L'amplada corrent, avui és si fa no fa 24 centímetres. En el ram d'abrics, el predomini és per l'abric creuat, molt creuat; el coll de vellut podem dir que ha mort. Per a abrics de dia, és molt usat el xeviot amb mostra, especialment les ratlles...

El dibuix en romb, tan popularitzat, no escau sinó als vestits de golf; cap veritable elegant li dóna una altra aplicació.

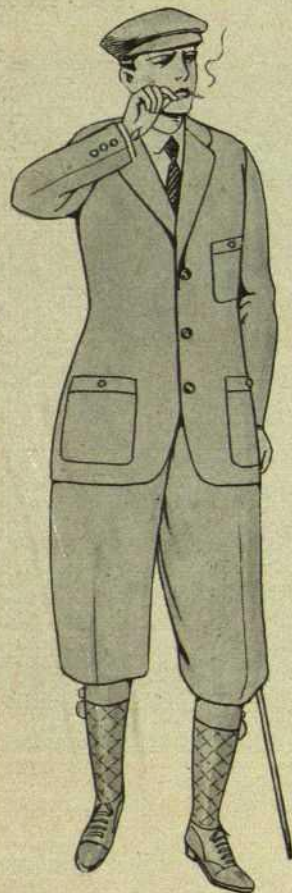
Pel que fa als colors, aquesta temporada s'imposa el gris, el Bordeus i sobretot el marró.

En els capells predominen els tons una mica vius i exagerats, colors completament nous, com són el Bordeus fort, el marró pujat, barreges de colors. La forma predilecta continua essent enribetada. Per a carrer, viatge i esport, enguany com l'any passat, s'emporta tots els sufragis el capell bla amb l'ala discretament abaixada cap a davant.

I veliaquí. Aquestes són les precisions que ens ha donat el senyor Comas, enmig del seu elegant establiment del Passeig de Gràcia. Naturalment que partint de les mateixes dades un sastre mediocre fa un trist vestit, i un mestre de la tisora fa una meravella...

Les fórmules, quan són bones i precises, són gran cosa. Però no ho són tot ni tan sols la meitat. Després de saber com hem de vestir, convé que esbrinem qui ens ha de vestir... Cal, doncs, anar a trobar un bon sastre. Nosaltres ja l'hem trobat i no el deixarem pas! *L'arbitrum elegantiarum*... I

avui abunden els Nerons de la moda, mes no pas els Petronius...

FERRER ARTIGUES

MODISTA

Modista és el que s'ocupa de modes, tant si és home com si és dona. Hi ha gent malfixada que quan es refereix a un home que exerceix l'art de la confecció diu *modist* o *modisto*. Dues equivocacions. Per ventura, diem *dentist* o *dentisto* per referir-nos als homes que practiquen la ciència odontològica? No anomenem indistintament artista al que toca el violí i a la qui toca l'arpa?

Diguem, doncs, tranquilament que el senyor Ferrer Artigues és un dels pocs modistes que hi ha a Barcelona. Tanmateix, ningú no ignora que les primeres autoritats de París en el ram dels vestits i de la moda no són dones, sinó homes.

És per això que no ens ha estranyat de trobar a la casa que el jove modista té instal·la-

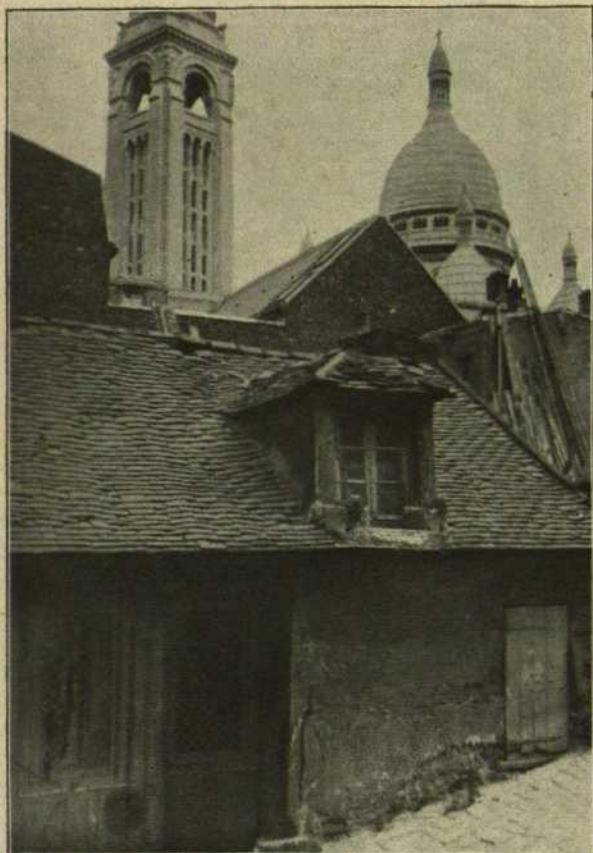

da al carrer de Provença, número 251, una col·lecció de models que tot seguit ens han donat la mesura del seu art.

Hi domina, per als vestits de nit, la glassa, les georgettes i les puntes; per als vestits de tarda, el crespó de diverses menes i els velluts: Quant a colors, hi ha veritables encerts, sobretot en els tons nous, com és ara el de *vinya verge*.

El carrer imposa una certa continència. És per això que en la col·lecció del senyor Ferrer Artigues trobem elegants models sastre i abrics de forma correctíssima, tots adornats de pell.

La visita als salons del senyor Ferrer Artigues és per a tothom una delícia, un enlluernament; per a les senyores, una temptació difícil de resistir.

Un dels recons més pintorescos de Montmartre, amenaçat de desaparèixer sota un gratacel

PANO- RAMA

que no l'hagin aterrat encara!»,

Ah, però, és que aquella caseta miserable fou l'habitatge de Mimi Pinson, la cèlebre griseta que ha restat com a símbol de la minyonia romàntica de París. En aquella finestra de les golfes, s'abocava ella per penjar la gàbia del canari i per somiar una estona mentre veia als seus peus l'escampadissa de la gran ciutat i el peresós serpentejar del Sena.

El romanticisme ha perdut força terreny. No és que en el fons de l'àni-

ma humana no s'agitin sempre desigs desmesurats i passions tèrboles, ideals irrealitzables i fantasies escabellades... És que tot això ha passat de moda. La gent vol tenir l'aspecte de gent pràctica i, si convé, cinica. Es malfia de l'emoció i del sentiment, com d'una metzina mortal.

«La caseta de Mimi Pinson?—dirà.—Sí, bé, molt bonic, molt poètic... Però tot plegat, un romanso sense transcendència. Urbanitzeu a la moderna i deixeu-vos de romansos!»

..

La senyoreta Doris Nirdlinger és molt jove, però la celebritat ja comença de somriure-li. Coneix els fotògrafs dels diaris il·lustrats i de les agències gràfiques, i ja, sense gaires indicacions, sap adoptar la pose convenient a la propaganda de la seva persona. Els seus pares la volten d'afalacs i de rigors en una proporció especialíssima... És, pobreta, una nena prodigi.

Sempre n'hi ha hagut d'infants prodigis o, més correctament, d'infants prodigiosos. Hi havia la nena pianista que als cinc anys executava Beethoven, el nen meravellós que a tres anys feia salts mortals en el circ, l'infant extraordinari que abans de fer la primera comunió passava el filferro, el petit

Doris Nirdlinger, noia de 9 anys que esdevé una celebritat cinematogràfica, i, a més, una intel·ligència política

transformista que imitava a Frègoli... Això, per no parlar sinó dels prodigis públics. En l'ordre privat i escoltant als pares i als avis, ja és cosa sabuda, que a cada casa hi ha tants prodigis com infants.

És evident, però, que res no havia estimulat tant la producció d'aquesta mena de criatures com el cinema. Hollywood! Paraula màgica que després d'haver fet somiar a innombrables persones grans, fa rodar el cap a innombrables noiets i noietes! L'èxit de Jackie Coogan, el recompte dels seus guanys fabulosos, la història dels seus viatges triomfals, fa una terrible competència al Somni de la nit de Reis en la imaginació dels infants.

Jo, tanmateix, no crec que els dos somnis siguin equivalents, i estic contentíssim d'haver viscut els meus anys primers sota l'Estel de l'Epifania, esperant l'arribada de Gaspar, Melcior i Baltasar i del seu carregament de joguines. No era un somni desinteressat, cert; però era el somni d'una ambició menys complicada i més tranquil·la... Tenia, sobretot, l'avantatge d'encomanar als meus pares un paper digne, extremadament protector i poderosament poètic. En canvi, hi ha cosa més trista i compromesa que el paper dels papàs d'un prodigi cinematogràfic?

La caseta de Mimi Pinson

EN les ciutats que creixen—i dissortades les que es deturen!—hi ha cada dia el conflicte entre els interessos del passat i els de l'esdevenidor. En general, els barris típics i curiosos no representen, en dinar, un valor prou gros per aconsellar-ne la conservació. Sobre un grup de velles cases gòtiques, que ofereixen locals poc adaptables a les necessitats modernes, que donen una renda petita, sempre és un negoci l'edificar un bloc de cases de set pisos—ací en tenim de vuit i nou—amb ascensors, banys, etc.

És un negoci! Aquesta frase ho diu tot i ho pot tot. Així que ha estat pronunciada amb persuasió pels llavis d'un propietari, ja podeu pensar que l'hora del sacrifici de la història, de l'arqueologia, de l'estètica és imminent.

A París, a hores d'ara, hi ha un petit monument amenaçat. No es tracta de cap meravella de l'arquitectura antiga, sinó d'una miserable caseta edificada fa més de cent anys sobre els vessants del turó de Montmartre. El vianant no informat no sabria descobrir en aquell minúscul edifici cap detall que li inspirés respecte. Li dirien: «Van a tirar-la a terra», i, tot encongint-se d'espatlles, rondinaria: «Bé; i què? L'estrany és

Jardí que el venerable pintor Claudi Monet posseeix a Giverny (Eure)

Fots. H. Manuel

És el darrer dels mestres impressionistes, el darrer en el temps, en cara que probablement el primer en Impressionisme. Claudi

Monet és l'únic sobrevivent d'aquesta per a sempre més cèlebre Escola Impressionista, l'escola que en un principi s'anomenà també Escola de Battignoles, perquè en el barri de Battignoles es trobaven alguns dels domicilis i dels tallers dels fundadors de l'escola, perquè en el barri de Battignoles hi havia el cafè on es reunia aquell fecundíssim cenacle de pintors revolucionaris.

Claudi Monet és molt vell, és un home que compta ja 86 anys. A desgrat d'aquesta tan llarga i activa existència, En Monet és encara un home fort, es troba en ple ús de les seves facultats i gairebé de totes les seves forces.

De Claudi Monet bé es pot parlar, sense por d'exagerar, de *pintor genial*. — Quin home! — Cap dels seus camarades d'escola, cap d'aquells mestres prodigiosos, no el sobrepassa. Per això diem en el començament d'aquestes ratlles que ell és probablement el primer en valor artístic de tota la seva colla, el primer en Impressionisme.

Hom atribueix habitualment la primacia impressionista a Manet. Certament, Eduard Manet fou el capità de la colla, el qui provocà l'agregat de pintors de talent que havien de revolucionar apoteòsicament la pintura, però, junt amb Degas, fou, durant els primers anys de lluita, el menys impressionista de la colla. Manet, pintor de ta-

Aquest paisatge quants cops ha aparegut transfigurat en les teles meravelloses del mestre

no sabia ben bé com: una imperiosa tradició escolàstica i un aviciament museístic li havia atorgat una gran traça, però alhora li havia po-

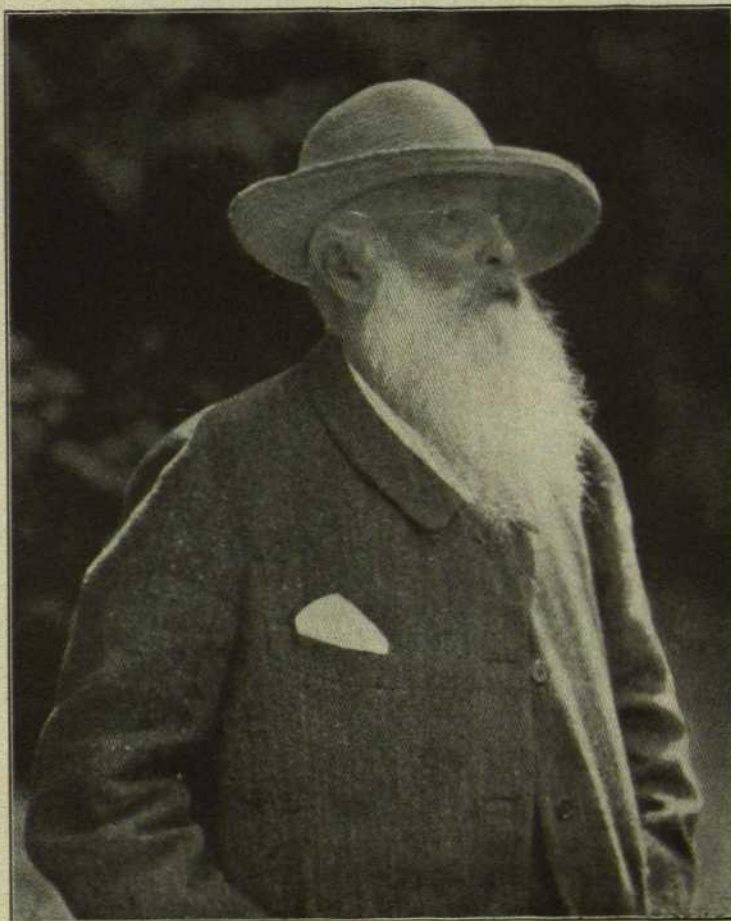
CLAUDI MONET

lent, un dels pintorassos més seductors dels temps moderns, sabia el vent, però no sabia el torrent. Volia intensificar la pintura, però

sat uns pesants grillons de rutina tècnica que no el deixaven avançar. Fou Claudi Monet qui descobrí la tècnica impressionista, la manera veritablement genial de poder traduir amb els colors i els pinzells tot l'ambiciós programa impressionista. Fou

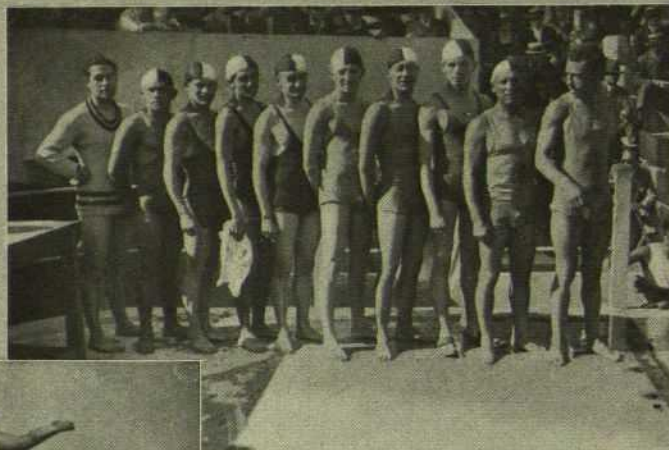
Monet qui descobrí la pinzellada dividida que havia de permetre d'expressar a la pintura tot un bé de Déu de situacions colorístiques que fins aleshores havien estat problemes insolubles i tinguts per eternament insolubles. Fou Monet qui, amb ajut de la pinzellada dividida, aconseguí expressar la qualitat material dels objectes, per lleu, per subtil, per complexa, per densa o diluïda que en la realitat objectiva aparegués. I per obra i gràcia d'aquesta descoberta tècnica, pogué la pintura eixir del limitat programa de la plasticitat de l'extern dels volums, per a realitzar l'ideal de l'Impressionisme que restava enclos en anhels i teories. Aquell ideal era el d'aprofundir els volums, el d'endinsar-se en l'objecte, el de furgar en el fenomen fins al punt d'atorgar-li categoria superior, essencial... Això és verament una conquesta genial.

Una de les aplicacions més admirablement eficients del divisionisme de Claudi Monet fou en el paisatgisme, l'emprament de la pinzellada dividida per a

Claudi Monet, patriarca de l'Impressionisme

(Segueix a la pàgina 712)

LA VOLTA DE PARÍS NEDANT

Heu's ací tots els nedadors que prengueren part en aquesta prova esdevinguda anyal, i que de més a més constitueix el campionat de França de gran fons, en el moment de tirar-se a l'aigua des d'una xalana. Talment una colla de granotes sorpreses vora el riu per un passejant distret, o per una parella... de «gendarmes»

Fots. H.

L'EQUIP DE L'S. C. U. F. format per nedadors parissencs i que ha visitat per segon cop la piscina del nostre Club de Natació Barcelona, per a encís dels «amateurs».

LA PISCINA DE TOURELLES és una de les més esbarjoses de França. En el nostre gravat apareixen Mme. Lenormand en ple salt i Mme. Crete-Flaner a punt d'engegar-se a l'aire.

Manuel

NATACIÓ, ESPORT DE TOT L'ANY

Els exercicis més antics, els que podien fer suposar que havien arribat a assenyalar el màxim de la potència humana, es troben en indiscutible progrés.

La natació, potser no és vella com el món; però no és inversemblant que els primers homes en descobrissin les lleis elementals i es sostinguessin a flot com s'hi sostenen el gos o el cavall la primera vegada que són en perill de negar-se. D'antuvi, semblava que aquell límit que no haguessin ultrapassat els nostres avis, nosaltres no l'ultrapassaríem. El nostre temps—a primera vista—podria enorgullir-se d'un seguit de *records* automobilístics o aviatoris, però no semblava natural que aconseguís cap meravella en un exercici practicat des de qui sap els milers d'anys.

I bé: les meravelles han estat aconseguïdes. Gairebé diríem que les meravelles natatòries tot just comencen. No sabem encara

tot el que el cos humà pot fer, posat a rivalitzar amb els peixos. Ara com ara, ha fet molt més del que podíem somiar en moments de desvari optimista.

El canal de la Mànega, prova clàssica i temible, ha estat travessat per Tiraboschi, per Miss Ederlé, per Michel, en un nombre d'hores cada cop més reduït. Tres anys enrera semblava que era impossible anar de la costa de França a la costa anglesa en menys de disset o divuit hores; avui ja ens sembla que amb nou hores n'hi ha ben bé prou, i sabem sense sorpresa que un nedador especialitzat en el *crawl* ha aconseguit travessar el canal en vuit o en set.

Sense anar tan lluny, en la piscina dels nostres clubs, on s'han donat cita totes les eminències d'Europa, cada dia són batuts nous records de velocitat.

De vegades és el mateix atleta el que, a còpia d'entrenament, aconsegueix superar-

se. D'altres és un nou nedador que arrabata la primacia al seu *ainé*.

En el water-polo, no han arribat els nedadors catalans a un grau de perfecció que els col·loca entre els primers del món?

Sens dubte; però fóra perillós de creure que n'hi ha prou amb conservar els guanys actuals per conservar un lloc d'honor en el concert internacional. Allò que avui és excel·lent, demà, tot i romandre idèntic, pot passar a ésser una cosa de segon rengle.

Per mantenir-se al capdavant d'un esport, com per mantenir-se al capdavant d'una ciència, és indispensable no considerar cap performança com insuperable.

El «més difícil encara» dels clowns, ja no és una frase simplement humorística; és, si voleu, una divisa de tots els *sportsmen* de raça.

RICART NEBOT

III

LA CAMBRA DEL TE

Als ulls dels arquitectes europeus educats en les tradicions de l'arquitectura de pedra i de rajola, el nostre sistema de construir amb la fusta i el bambú pot semblar indigne d'ésser considerat com arquitectura. No ha estat sinó fa pocs anys que un tècnic de l'arquitectura occidental ha retut homenatge a la perfecció remarcable dels nostres grans temples. (1) Si això ocorre en referir-se a la nostra arquitectura clàssica, com podem esperar que els estrangers apreciïn la subtil bellesa de la cambra de te, posat que els seus principis constructius i la seva decoració són enterament diferents dels de l'Occident?

La cambra de te (en japonès *suquia*) no vol ésser altra cosa que una simple casa de pagès—una cabana de palla, com diem nosaltres—. Els caràcters ideogràfics originals del *suquia* signifiquen la Casa de la Fantasia. A través del temps, els diversos mestres del te modificaren algun dels caràcters xinesos, segons llur concepció personal de la cambra de te, de manera que el terme *suquia* pot significar també la Casa del Buit o la Casa de l'Asimètric. És, efectivament, la Casa de la Fantasia, en quant no és sinó una construcció efímera, bastida per servir d'asil a una impulsio poètica. És, també, la Casa del Buit, puix que és nua d'ornamentació i que, per tant, ofereix lloc on col·locar lliurement allò que pot satisfer un caprici estètic passatger. És, finalment, la Casa de l'Asimètric, puix que és consagrada al culte de l'Imperfecte i que hom hi deixa, a posta, alguna cosa inacabada perquè els jocs de la imaginació l'acabin a llur grat. Els ideals del Teisme han exercit, del segle XVI ençà, una influència tan gran, que els interiors ordinaris dels japonesos d'avui fan, als estrangers, l'efecte que són buits, a causa de llur extrema senzillesa i de la puresa de llur sistema de decoració.

La creació de la primera cambra de te isolada és deguda a Senno-Soyeki, generalment conegut sota el seu darrer nom de Rikiu, el més gran dels mestres del te. És ell qui, al segle XVI, sota el patronatge de Taiko-Hideyoshi, instituí les formalitats de la cerimònia del te i les dugué a llur suprem grau de perfecció. Les proporcions de la cambra de te havien estat determinades abans per un famós mestre de te del segle XV, dit Jowo. Primitivament, la cambra de te no era altra cosa sinó una part del

Dos enamorats festejant

EL LLIBRE DEL TE

saló ordinari, separat de la resta de la peça per uns paravents. La part separada així prengué el nom de Kakoi (clos), nom que es dona encara a les cambres de te que formen part d'una casa i no constitueixen edificis independents. Però, tornem al *Suquia*. El *Suquia* es compon primerament de la cambra de te pròpiament dita, destinada a no rebre més de cinc persones, nombre que recorda la frase clàssica: «més que les Gràcies i menys que les Muses»; després, d'una antecambra (*midsuya*), on es renten i preparen els estres necessaris al servei del te abans de durlos a la cambra del te; d'un porxo (*matxiai*), on els invitats esperen que hom els convidi a entrar a la cambra de te, i d'una avinguda (el *roji*), que uneix el porxo a la cambra de te. La cambra de te té una aparença completament ordinària. És més petita que les cases japoneses més petites, i els materials amb què és construïda han estat triats amb l'objecte de donar la impressió de la pobresa refinada. No oblidem, tanmateix, que tot plegat és fruit d'una premeditació artística profunda, i que tots els detalls han estat executats amb més cura encara que el que un hom posa a construir els temples i els palaus més sumptuosos. Una bona cambra

de te costa més cara que una habitació ordinària, puix que la tria i la col·locació dels materials que la componen, demanen un compte i una precisió infinits: de manera que els fusters emprats pels mestres de te formen una casta d'artesans a part i particularment distingida, les obres dels quals no són ni menys delicades ni menys apreciades que les dels fabricants de mobles de laca.

S'esdevé, doncs, que la cambra de te no difereix solament i des de tots els punts de vista, de l'arquitectura d'Occident, sinó, també, i no menys netament, de la mateixa arquitectura japonesa clàssica. Els nostres antics edificis nobles, bé civils, bé religiosos, no són pas desdenyables àdhuc si es consideren només des del punt de vista de les proporcions. El poc que en resta, després de les conflagracions desastroses dels segles, és encara capaç d'impressionar-nos per la grandària i per la seva riquesa de decorat. Poderosos pilars de fusta de dos o tres peus de diàmetre i de trenta a quaranta peus d'alçada suportaven, gràcies a una complicada xarxa de carteles, enormes bigues que gemeguen sota el pes de sostres oblics coberts de teules. Si aquests materials

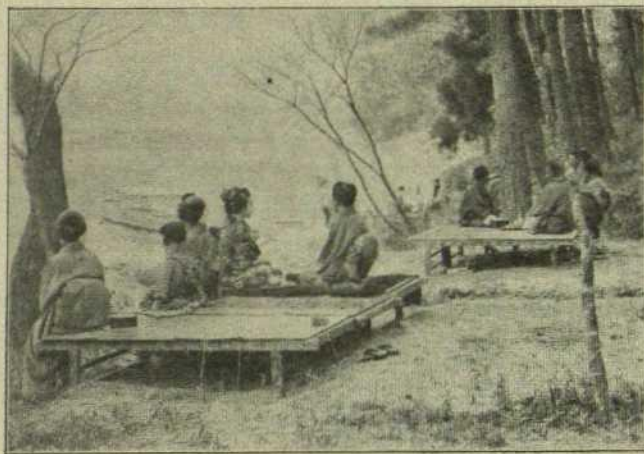
i aquest sistema de construcció ofereixen poca resistència al foc, en canvi, s'han de mostrar força sòlids contra els terratrèmols; eren, doncs, perfectament adequats a les condicions climatèriques del país. La Sala Daurada d'Horiuji i la Pagoda de Iakuxiji testimonien magníficament el poder de durada de la nostra arquitectura de fusta; pràcticament, aquests edificis romanen intactes després de dotze segles d'existència. L'interior dels vells temples era profusament decorat, i encara existeix al temple Hoodo, a Uji, que data del segle X, un dau i baldaquins daurats de treball riquíssim, resplendent de mil colors, incrustats de miralls i de nacres i de romanalles de pintures i d'escultures que cobrien altre temps els murs. Més tard, a Nikko i al castell de Nijo a Kioto, constatarem així mateix que la bellesa arquitectònica ha estat completament sacrificada a benefici d'una ornamentació que, pels seus detalls exquisits i les seves coloracions, iguala l'extrema sumptuositat de les creacions aràbigues o moresques. La simplicitat i el puritanisme de la cambra de te és el resultat de l'emulació inspirada pels monestirs Zen. Un monestir Zen difereix dels de les altres sectes budistes en què és, abans que tot, destinat a ésser un habitatge

Flors, per Hokusai

(1) Ralph N. Cram, en les seves *Impressions sobre l'arquitectura japonesa*. New-York, 1905.

monàstic. La seva capella no té res de lloc religiós o de romiatge; és una sala de col·legi, on els estudiants s'apleguen per discutir o meditar. No té altre ornament que una alcova central darrera l'altar, de la qual s'eleva una estàtua de Bodhi Dharma, fundador de les sectes, o de Çaquianumi, voltat de Kapiapa i d'Anauda, els dos primers patriarques Zen. Sobre l'altar, flors i encens, com ofrenes a la memòria dels grans serveis que aquests dos savis han

Una casa de te, vora el riu

fet a Zen. Cal tenir en compte que la fundació de la cerimònia del te deriva del ritual dels monjos Zen, de beure successivament el te en un bol, davant la imatge de Bodhi Dharma. Afegim que l'altar de la capella Zen va ésser el prototipus del Tokonoma, que és el lloc d'honor de la casa japonesa, l'indret on es col·loquen les pintures i les flors per a edificació dels invitats.

Tots els nostres grans mestres del te varen ésser adeptes del Zen i s'esforçaren a introduir en les coses actuals de la vida l'esperit del zennisme. Així, la cambra del te i els estres necessaris a la cerimònia del te són com el reflex de les doctrines del Zen. La grandària de la cambra de te ortodoxa, que és de deu peus quadrats, ve determinada per un passatge del Sutra de Vikramadittra. El *roji*, o sia, l'avinguda que travessa el jardí i mena del porxo a la cambra de te, simbolitza el primer estadi de la meditació, el pas a l'autoil·luminació. El *roji* era destinat a rompre tot lligam amb el món exterior i a preparar el visitant, per una sensació de frescor, a les pures joies estètiques que l'esperen a la cambra de te. Qualsevol que hagi trepitjat la terra de l'avinguda que travessa el jardí, no pot deixar de recordar com el seu esperit s'elevava per damunt els pensaments ordinaris, mentre caminava en la penombra crepuscular dels arbres de fulles sempre verdes, damunt les irregularitats regulars dels palets arrosats de fresc, damunt els quals s'estén un tou de fulletes de pi seques, entre les llanternes de granit cobertes de molsa. Pot ocórrer que us trobeu al bell mig d'una ciutat i tanmateix experimenteu la sensació d'ésser en una selva, lluny de la pols i de la fressa de la civilització.

Sí, l'enginy que despenien els mestres del te per produir aquestes impressions de serenitat i de puresa era gran. I encara, afe-

giu que cada mestre cercava d'obtenir una sensació diferent en l'apariament del *roji*. Alguns, com Rikiu, cercaven un efecte de solitud completa, i pretenien que el secret per a fer un *roji* era tancat en aquesta

vella cançó:

*Esguardo el
més enllà:—
No hi ha flors
ni fulles aco-
lorides. — A la
vora de la
mar — Hi ha,
solitària, una
casa de cam-
perol, — entre
la claror defa-
llent — d'un
vespre de Tar-
dor.*

D'altres, com Kobori-Enshiu, cercaven efectes diferents.

Enshiu deia que en els versos següents podia trobar-se la idea del *roji*:

*Un floret d'arbres, a l'estiu, — un tros de
mar, — una patida lluna al vespre.*

El sentit d'aquests mots és fàcil d'atènyer. Desitjava suggerir l'estat d'una ànima tot just desperta, que divaga encara entre els somnis boirosos del passat, que és encara submergida en la suau inconsciència d'una melodiós claror espiritual i aspira a la llibertat que sent habitar fora d'ella, en el més enllà.

Així preparat, l'invitat s'acostarà silenciosament al santuari i, si és un samurai, deixarà el seu sabre al prestatge que hi ha sota les bigues, car la cambra del te és, sobretot, la casa de la pau. En acabat, s'inclinà i entrarà en la cambra per una porteta que no fa més de tres peus d'alçada. Aquesta obligació que incumbia a tots els invitats — qualsevol que fos llur classe — tenia per objecte d'inculcar-los la humilitat.

Per entrar els invitats sota el porxo, es posen d'acord prèviament respecte l'ordre en què han de fer, de manera que travesen la porta d'un a un, sense soroll, i, després d'haver saludat la pintura o bé l'arranjament floral que guarneix el Tokonoma, s'instal·len en llurs llocs. L'hoste no entra a la cambra fins que tots els seus invitats són asseguts i la tranquil·litat hi regna; tranquil·litat, deliciós silenci que sols és entelat per la música de l'aigua que bull dins el pot de ferro. El pot canta bé, puix que hom ha tingut la precaució de disposar en el seu

Japoneses a punt de prendre la beguda daurada

fons trossos de ferro a propòsit per produir una melodia particular que evoca els ressons, esmortuïts pels núvols, d'una cascata, o d'una mar llunyana que es romp contra les roques, o d'un xàfec sobre un bosc de bambús, o els sospirs dels pins sobre un turó llunyà.

Adhuc a ple dia, la claror de la cambra és endolcida, car el ràfec del teulat inclinat no hi deixa penetrar els raigs del sol. Tot hi és de tonalitat sòbria, de terra fins al sostre; els mateixos invitats han tirat curosament llurs vestits de colors discrets. La patina del temps amoreix tots els objectes, perquè res que pugui fer pensar en una adquisició recent no és admès en aquest lloc, enfora de la llarga cullera de bambú i el tovalló de tela, que han d'ésser d'una blancor immaculada i nous. Per usats que siguin, la cambra del te, com els seus estres, han d'ésser d'una netedat absoluta; altrament, l'hoste no fóra un mestre del te. Una de les primeres qualitats d'un veritable mestre del te és de saber escombrar, netejar i rentar, puix que, efectivament, hi ha art en la pulcritud, i no escau d'escometre un objecte antic de metall amb la violència desconsiderada d'una mestressa holandesa.

Hi ha, a aquest propòsit, una història de Rikiu, que posa pintorescament en evidència les idees de netedat, cares als mestres del te. Rikiu mirava el seu fill Xoan, qui escombrava i regava l'avinguda, el *roji*. «Encara no és prou net», va dir Rikiu, quan Xoan hagué acabat la seva tasca, i li va ordenar de recomençar-la. Després d'una hora de treball, el minyó va girar-se vers Rikiu: «Pare, li va dir, no hi ha res més a fer. He rentat tres cops les escales, he rentat les llanternes de pedra, he esbandit els arbres; la molsa i els líquens brillen amb un verd fresc; i sobre terra no hi he deixat ni un bri ni una fulla». «Folla criatura, rondinà el mestre, no és així com cal escombrar una avinguda», i dient aquests mots, Rikiu baixà al jardí, i escampà pertot fulles d'or i de porpra, brins del mantell de brocat de la tardor! Allò que Rikiu demanava no era sols pulcritud, sinó, a més a més, bellesa i naturalitat.

El nom que encara es dona a la cambra de te, la Casa de la Fantasia, implica una

estructura destinada a satisfer exigències artístiques personals. La cambra de te és feta pel mestre de te, i no pas el mestre de te per a la cambra de te. No és destinada a la posteritat i, per consegüent, és efímera. La idea que cadascú deu tenir una casa pròpia és basada sobre un dels costums més antics de la raça japonesa: la superstició

Shinto ordena que tota habitació sigui evacuada a la mort del seu principal ocupant. Val a dir que l'observança d'aquest costum, i d'altres que el reforcen, no era possible sinó gràcies a un sistema de construcció com el que ens fornava la nostra arquitectura en fusta, tan fàcil d'elevat com de demolir.

Un mètode de construcció més durable, comportant rajola i pedra, hauria fet impossibles aquestes migracions, cosa, d'altra part, que ocorregué després del període Nara, quan adoptàrem les formes de construcció en fusta més massisses i estables de la Xina.

Però heu's ací que al segle xv, gràcies al predomini de l'individualisme Zen, aquesta vella idea va amagar-se d'un sentit més pregon, en el que afecta la cambra de te. El Zennisme, d'acord amb la teoria budista de l'anorreament i els seus esforços per establir la dominació de l'esperit damunt la matèria, considerà la casa com el refugi temporal del cos. El cos mateix no era sinó una cabana en una solitud, un lleu abric fet amb les herbes que creixien a la vora i que, tan aviat com no eren mantingudes juntes, es dissolien en el no-res original. Així, a la cambra de te, la fugacitat de les coses es troba suggerida pel sostre de la cabana; llur fragilitat, pels frèvolts pilars; llur lleugeresa, pels pals de bambú; llur aparent incurança, per l'ús de materials ordinaris. L'eternitat només resideix en l'esperit, que, en concretar-se en aquestes coses simples, les embelleix amb la subtil claror del seu refinament.

Que la cambra de te sigui construïda per adaptar-se a un gust individual és una aplicació singularment poderosa del principi de la vitalitat en l'art. L'art, per assolir tot el seu preu, ha d'ésser conforme amb la vida contemporània. Certament, no es tracta pas d'ignorar els drets de la posteritat, però hem de procurar gaudir el més possible del present. Tampoc no es tracta de desdenyar les creacions del passat; però hem de provar d'assimilar-les en la nostra pròpia conveniència. Una conformitat servil a les tradicions i a les fórmules entrebanca l'expressió de la individualitat en arquitectura, i un hom ha de deplorar aquestes fredes imitacions d'edificis europeus que es veuen avui al Japó.

L'altre nom que donen a la cambra de te, la Casa del Buit, a més de cloure la teoria taoïsta del continent-tot, implica la concepció d'una necessitat contínua de canvi en

els motius decoratius. La cambra de te és completament buida, ho repeteixo, llevat d'allò que hi pot ésser col·locat temporalment per satisfer alguna fantasia estètica. Hom hi duu, quan s'escau, un objecte d'art

particular, i un hom ho tria i ho disposa tot a fi de fer valer la bellesa del tema principal. Algú ha pensat escoltar alhora diversos trossos de música? La comprensió real de la bellesa, no resulta impossible, si no es concentra al voltant d'un motiu central? Veureu així que el decorat de les nostres cambres de te és netament oposat al que es practica a Occident, on sovint es converteix en museu l'interior d'una casa. De tal manera, que per a un japonès, avesat a la simplicitat ornamental i als canvis freqüents de decorat, un interior occidental ple permanentment d'una pila de pintures, escultures i objectes antics de totes les èpoques, li dona la impressió vulgar d'una mera exhibició de

riquesa. Cal, efectivament, una extraordinària facultat d'entusiasme crític, per a gaudir de la vista constant d'un mateix objecte, àdhuc si és una obra mestressa, i un hom pot suposar dotats d'una capacitat sense límits de sentit artístic aquells qui poden viure diàriament en mig d'una confusió de colors i de formes com se'n veuen sovint a les cases d'Europa i d'Amèrica.

El nom de Casa de l'Asimètric simbolitza, en fi, una altra fase del nostre sistema decoratiu. Els crítics occidentals han escrit mant comentari a l'absència de simetria que caracteritza els objectes d'art japonès. Això és, també, un resultat de l'elaboració dels ideals taoïstes a través del Zennisme. El Confucianisme i el Budisme

del Nord no s'oposaven gens a l'expressió de la simetria. La concepció taoïsta i Zen de la perfecció era, tanmateix, diferent. Atribuïen més importància a la manera de cercar la perfecció que a la perfecció mateixa. La veritable bellesa només pot descobrir-la aquell que mentalment completa l'incomplet. La virilitat de la vida i de l'art re-

sideix en aquestes possibilitats de descabellament. A la cambra de te, pertoca a cada convidat de completar per la imaginació, segons els seus gustos personals, l'efecte del conjunt. D'ençà que el Zennisme ha es-

devingut la manera de pensar dominant, l'Art de l'Extrem Orient ha evitat deliberadament el simètric perquè expressava no solament la idea del complet, ans la repetició. La uniformitat del dibuix fou considerada com fatal a la frescor de la imaginació. D'aquesta manera, els paisatges i les flors han esdevingut els temes favorits de la pintura, més que no la figura humana, la

presència de la qual és constituïda pel qui la mira. Un hom es posa massa en evidència i, a despit de la nostra vanitat, un hom es cansa aviat de contemplar-se un mateix.

A la cambra de te, la por de les repeticions és sempre present. Els diversos objectes que participen en la decoració d'una estada haurien d'ésser triats de manera que cap color ni cap dibuix no s'hi repetís. Si hi poseu una flor vivent, tota pintura representant una flor hi ha d'ésser suprimida. Si feu servir una tetera rodona, que el pot de l'aigua sigui angular. Una tassa de porcellana negra mai no hauria de veïnejar amb una capsa de laca negra. En col·locar un vas sobre un crema-perfums, sobre el tokonoma, aneu amb compte de no posar-lo al bell mig per por de separar l'espai en dues parts iguals. El pilar del tokonoma serà fet d'una fusta diferent que els altres pilars, a fi d'evitar en l'estada tota impressió de monotonia.

Res més diferent no hi ha que el mètode japonès de decoració del mètode occidental. A nosaltres ens ocorre sovint, en les cases occidentals, de trobar-nos en presència de coses que ens semblen una repetició inútil. Imaginem-nos, per exemple a punt de parlar amb un home el retrat del qual, en grandària natural, és darrera seu. Ens demanem quin dels dos és real, el retrat o el que ens parla, i tenim la convicció estranya que un dels dos ha d'ésser fals. Quantes vegades ens hem trobat, asseguts a dinar, obligats a contemplar, no sense inquietud per la nostra digestió, les figuracions de l'abundància amb què és costum de guarnir les parets dels menjadors! Per què aquests quadros de caça i d'esport, aquestes fruites i aquests peixos esculpits? Per què aquest devesall d'argenteria de família que ens recorda tots

(Segueix a la pàgina 712)

La collita del te

Un flamenc rosa

7 d'octubre de 19...

En aquesta tarjeta postal, amb una vista gran i malencònica de les costes de l'Atlàntic, banyades per la llum de la lluna, m'apresso a donar-vos les meves gràcies fervoroses pel vostre darrer llibre. Aquest lloc — el meu país d'adopció — és el punt extrem de la costa occidental de la Gran Bretanya; ja podeu veure, doncs, si és ben bé d'una de les vostres amigues més llunyanes que rebu aquestes salutacions. Sigueu feliç, i que Déu us guardi.

8 d'octubre

Aquí teniu una altra vista del país desolat en el qual estic destinada a viure tota la meua vida.

Ahir, en una terrible tempesta de pluja—aquí sempre plou—, vaig anar a ciutat per uns assumptes; vaig comprar el vostre llibre, i anava llegint-lo, bo i fent camí de tornada a la casa on he viscut tot l'any passat, a causa de la meua salut. Gairebé era fosc, entre la pluja i els núvols; el color de les flors i dels arbres del jardí tenien una brillantor desacostumada; el tren buit volava, tot llançant espurnes fulgurants, i jo llegia i llegia, sentint-me com penosament feliç, no sé pas per què.

Adéu, us dono encara moltes gràcies. Hi ha alguna altra cosa que voldria dir-vos, però quina cosa és? No ho sé, no puc definir-ho.

10 d'octubre

No puc resistir a escriure-us una altra vegada. Suposo que deuen rebre moltíssimes lletres d'aquesta mena. Però, què són sinó les respostes d'aquelles intel·ligències per a les quals vós heu produït la vostra obra?—per tant, per què no us he d'escriure? Vós heu estat el primer a comunicar amb mi per mitjà de la publicació del vostre llibre, el qual heu fet perquè tothom—i per tant jo—el llegís.

Avui també ha estat plovent des del matí; el nostre jardí és d'un verd tot nou, i la meua cambra gairebé és fosca; hi he tingut foc encès tot el dia. Hi han moltes, moltes coses que voldria dir-vos, però vós sabeu millor que ningú com és difícil, gairebé impossible, d'expressar-se! Sóc encara sota la impressió d'alguna cosa insoluble, incomprendible, però bella tanmateix, que em ve de vós—digueu-me, què cosa vol dir aquest sentiment? Què fa la gent quan es troba voltada per la influència de l'art? És la fascinació del poder i de l'habilitat humanes? És el desig de la felicitat personal—un desig que mai no és extingit en nosaltres i esdevé particularment intens així que alguna cosa afecta els nostres sentits—la música, la poesia, la imatge visual, l'essència? O és, per ventura, la joia de reconèixer la bellesa divina de l'ànima humana, que ens és revelada per uns quants escollits com vós, els quals ens adverteixen que aquesta bellesa, a desgrat de tot, existeix? Sovint m'escau de llegir alguna cosa—alguna cosa terrible—, i sobtadament em dic: «Oh, que n'és de bell!» Què vol dir això? Potser significa que la vida és bellesa, a despit de tot.

Adéu-siau; us escriuré aviat altra vegada. Em penso que no faig cap mal; escriure als autors és una cosa prou acceptada, oi? A més, vós no us heu

UN AMIC DESCONEGUT

per IVAN BUNIN

de capficar a llegir les meves lletres... encara que, és clar, estaria molt ressentida si no les llegís.

A la nit

Perdoneu-me; potser no està bé de dir-ho; però no em puc estar de dir-vos: que ja no sóc jove; tinc una filla de quinze anys que es veu créixer cada dia; però un temps hi hagué, un temps que jo feia goig de veure, i no he canviat pas gaire des de llavors... no voldria que us féssiu una idea de mi diferent del que sóc.

Octubre 11...

Us he escrit perquè em calia compartir amb vós l'emoció que el vostre talent va causar-me. Tenia el mateix to de la malenconia i la noble música. Per què hem de necessitar compartir les coses? No ho sé, ni vós tampoc no deuen saber-ho, però tots dos bé sabem prou que aquesta necessitat del cor humà no pot desarrelar-se, perquè no hi ha vida fora d'això i en això radica un gran misteri. Vós també sabeu, escriviu només a causa d'aquest ardent desig de comunicació, i per cert que vós us hi abandoneu completament.

He llegit sempre molt i he fet diaris de memòries com tots aquells que estan descontents de la vida; he llegit algunes de les vostres obres, també; però poques, encara que, és natural, el vostre nom m'era familiar. I de sobte arriba a les meves mans aquest nou llibre vostre... Que n'és d'estrany! Una mà, al lluny, escriviu alguna cosa, un pensament deixa entreveure una petita guspira de la seva vida amagada—pel que poden dir les paraules, sobretot les vostres paraules—; i sobtadament l'espai i el temps i la diversitat de destins semblen desaparèixer i els vostres pensaments i els vostres sentiments esdevenen els meus, esdevenen comuns a ambdós. Realment, al món no hi ha sinó una sola ànima. No compreneu, per tant, el meu impuls d'escriure-us, d'expressar alguna cosa, de compartir alguna cosa amb vós, de lamentar-me? Els vostres llibres no són exactament la mateixa cosa que les meves lletres? Vós també dieu alguna cosa a algú, adreceu les vostres ratlles a algun amic inconegut, perdut en la llunyania. Vós també us queixeu les més de les vegades, sabeu, per queixar-vos, o per dir-ho millor, per implorar simpatia, que és la característica essencial de l'home. De quina manera en són plens els poemes, les cançons, les pregueres, les declaracions d'amor!

Potser em contestareu, encara que només siguin dues paraules? Feu-ho!

13 d'octubre

Us escric altra vegada en la meua cambra, a la nit. Un desig absurd m'obliga a dir-vos alguna cosa molt ingènua, però que no pot dir-se adequadament, de cap manera. És, realment, molt poca cosa—només dir-vos que em sento molt amargada, molt disgustada amb mi mateixa i, no obstant, que sóc molt feliç en aquesta amarguesa

i en aquest disgust contra mi mateixa. Estic amargada de pensar que em trobo en una terra estrangera, en el recó més llunyà de l'Europa occidental, en una casa estranya al mig de les tenebres autunnals i la boira marina que passa camí d'Amèrica.

Estic amargada de trobar-me en solitud, no solament en aquesta cambra còmoda i agradable, sinó en el món. I la cosa més amarga de totes és que vós, a qui he descobert i del qual sempre estic esperant alguna cosa, sigueu tan infinitament lluny de mi i em sigueu tan estrany i aliè, a despit de qualsevol cosa que jo us pugui dir—i féu tan bé de restar apartat de mi...

En realitat, tota cosa en el món és bella—fins i tot l'ombra de la làmpara i els reflexes daurats de la làmpara, i la roba d'una blancor ofuscant dels meus llençols, i la meua bata, i el meu peu en la xinella, i la meua mà prima sota les amples mànigues. I una es sent infinitament malaurada: què és el que és bo de tot això? Tot passarà, tot passa i tot és en va—fins la meua esperança inexhaurible d'alguna cosa que prengui en mi el lloc de la vida.

Escriviu-me, us ho prego. Només dues o tres paraules, perquè jo sàpiga solament que vós em sentiu. Perdoneu la meua insistència.

15 d'octubre

Aquesta és la nostra ciutat, la nostra catedral. La deserta costa rocosa—aquella vista que hi havia en la meua primera postal—és més cap al nord. La ciutat i la catedral són negres i tenebroses. Granit, pissarra, asfalt i pluja, pluja...

Sí, escriviu-me breument; ja comprenc que no podeu tenir sinó dos o tres mots per dir-me; i, creieu-me, no m'enutjaré gens. Però escriviu-me!

21 d'octubre

Malauradament, no he rebut cap lletra vostra. I ja fa quinze dies que us vaig escriure per primera vegada.

Potser el vostre editor no us ha remès encara les meves lletres? Potser esteu enfeinat en un treball urgent, en compromisos socials? Em sabria greu; però sempre és millor creure-ho que pensar que no teniu encara esment dels meus precs. Pensar això m'aconsola. Em direu que no tinc cap dret a la vostra atenció, i, no obstant, això no és prou per a tranquil·litzar-me. Però és cert, per ventura, que no tinc cap dret sobre vós? Potser sí que el tinc, des del moment que hi ha en mi un cert sentiment per vós. Ha existit mai un Romeo que no hagi demanat reciprocitat, encara que no hi tingués cap mena de dret, o un Otel·lo que no tingués dret a sentir-se gelós? Tots dos diuen: «Si jo us estimo, com és possible que no m'estimeu, com podeu ser-me infidel?». Això no és un senzill desig d'amor; és més profund i més complex. Si jo estimo algú o alguna cosa, són meus, són en mi... No puc explicar-vos-ho clarament; solament sé que això és el que la gent ha sentit sempre, i em sembla que és alguna cosa molt profunda. Tot en el món és meravellós i incomprendible...

Però, sigui com sigui, encara no tinc cap resposta vostra, i us estic escrivint una altra vegada. De sobte, em faig el càrrec que vós sou d'alguna manera prop meu; però, oi que no és sinó una

nova il·lusió meva? Acabo per creure'm la meua propia fantasia i començo a escriure-us persistentment, i ja sé que quant més endavant vagi en aquesta actitud, més necessària em serà, perquè crearà lligams entre vós i jo. No puc fer-me una idea de vós, no puc veure la vostra forma física de cap manera. A qui escric, llavors? A mi mateixa? Però tant-se-val, perquè jo també sóc vós. I us ho prego encara: responeu-me.

22 d'octubre

És un dia magnífic avui; em sento animada; les finestres són obertes i l'aire càlid i la llum del sol fan pensar en la primavera. És un país estrambòtic! L'estiu és humit i fred; l'hivern i la tardor són humits i càlids; però sempre hi han uns quants dies magnífics en els quals una es pregunta si es troba a l'hivern o als dies primaverals a Itàlia. Oh, Itàlia, Itàlia, i jo als divuit anys, les meves il·lusions, la meua feliç esperança, la meua expectació a les portes de la vida en la qual tot era davant meu, submergit en una boira joiosa, com les muntanyes, les valls i els horts florits entorn del Vesubi! Perdoneu-me; ja sé que tot el que us dic té de tot menys de nou; però, què voleu que faci?

A la nit

Potser no m'heu escrit perquè sóc una cosa massa abstracta per vós? Doncs, bé: aquí teniu uns quants detalls més respecte de mi. Vaig casar-me als setze anys. El meu marit és francès; el vaig trobar un hivern a la Riviera francesa, ens casàrem a Roma i, després del viatge de noces a través d'Itàlia, ens establírem aquí per sempre. Tinc tres fills, un noi i dues noies. Els estimo? Sí; però no com moltes mares que esmercen tota llur vida en els fills i la casa. Mentre els meus fills eren petits, curava d'ells i vigilava llurs jocs i ocupacions; però ara ja no em necessiten, i tinc molt temps de lleure, que passo llegint. La meua gent és molt lluny, les nostres vides separades, i tenim tan poca cosa comuna, que en escasses ocasions ens escrivim. La posició del meu marit l'obliga a anar-se'n sovint, a fer visites, a rebre gent, a anar a balls i a dinars. I jo no tinc amics íntims. Sóc diferent de les dones d'aquí, i no crec en l'amistat entre homes i dones.

Però ja he parlat prou de mi. Si responeu aquesta lletra, digueu-me alguna cosa de vós. Com sou? On viviu? Us agrada Shakespeare o Shelley, Goethe o Dante, Balzac o Flaubert? Sou un enamorat de la música i de quina mena de música? Sou casat? Us trobeu lligat amb un vell lligam del qual esteu cansat, o sou només promès i encara us trobeu en aquella tendra i bella edat en la qual tot és nou i joïós, quan encara no es tenen records turmentadors que ens deceben i ens priven de creure en una felicitat que s'ha oblidat i omès? Escriviu-me, si podeu.

1 de novembre

No hi ha lletra vostra. Quina pena! Tanta pena, que a vegades maleixo el dia i l'hora en els quals vaig aventurar-me a escriure-us.

I la cosa pitjor és que no hi ha sortida. Ja puc jurar-me a mi mateixa tant com vulgui que no hi haurà lletra vostra, que no he d'esperar res, i continuo esperant; perquè, com puc estar segura que realment no arribarà un dia? Oh, si almenys sabés del cert que no m'escriureu mai! Fins això em faria feliç. Però no, no; l'esperança és millor! Tinc esperança, espero!

3 de novembre

No hi ha lletra, i la pena continua, encara que realment les hores dolentes només són les del matí. Em vesteixo ben poc a poc, amb una calma gens natural, les meves mans es glacen amb una secreta angúnia; torno a esmorzar i dono una lliçó de música a la meua filla, que la practica amb una gràcia; s'asseu al piano tan gentilment com només poden fer-ho les noies als quinze anys. A migdia, a la fi, arriba el carter, em precipito vers ell, per no trobar-hi res—i resto gairebé quieta fins l'endemà següent.

Avui també fa bo. El sol de tardor resplendix brillant, dolçament. Molts arbres del jardí són nus i negres, les flors autuminals són obertes, i la fina boirina blava de la vall és inefablement bella, vista a través de les branques dels arbres. I en el meu cor hi ha una gratitud, i no sé a qui ni per què. Per què, certament? No tinc res, ni espero res... Però, és cert que no tinc res, si hi ha en el meu cor un sentiment de gratitud?

Us estic molt agraïda, també, per haver-me donat l'ocasió de *crear-vos*. No em coneixereu mai, no em trobareu mai; però en això també hi ha molt d'encís de melangia. I potser és una bona cosa que mai no m'hàgiu escrit, ni tan sols una sola paraula, i que no us hagi vist mai en absolut. Podia haver-vos escrit i sentit respecte de vós com ho faig ara, si us hagués conegut o hagués rebut una lletra vostra? Vós hauríeu estat distint llavors, sens dubte, un xic pitjor, i no m'hauria sentit tan lliure en escriure-us.

Va fent fred, però no tanco la meua finestra, continuo guaitant la blava boira damunt les muntanyes i les valls davant del jardí. I aquest blau és dolorosament bell—dolorosament, perquè una sent que té certa correspondència espiritual aquella boira—però quina? No ho sé. No sabem res!

5 de novembre

Això és com un diari, i no ho és, perquè tinc un lector ara, encara que només sigui un lector imaginari.

Què cosa us mou a escriure? Un desig de contar una història o explicar-vos vós mateix, encara que sigui indirectament? El segon, sens dubte. La majoria dels escriptors, fins i tot els de més nom, no són sinó explicadors d'històries, i no tenen res de comú amb allò que té una significació artística. Però, què és l'art? Pregària, música, la cançó de l'ànima humana... Ah, si pogués deixar darrera meua encara que fossin unes quantes ratlles que diguessin només que també jo he viscut, estimat, fruit, que en la meua vida també hi ha hagut joventut, primavera, Itàlia... que hi ha un país remot en les costes de l'Atlàntic on jo vaig viure i estimar, esperant alguna cosa fins i tot ara... que hi ha en aquest oceà, illes verges i àrides i gents salvatgines i pobres, els obscurs llenguatge, origen i destí de les quals no coneix ningú o algun dia es coneixerà...

Encara espero la vostra lletra. És una idea fixa en mi, ara; una mena de desviació mental.

7 de novembre

Sí; tot és meravellós. Naturalment, no ha arribat cap lletra. I, voleu creure-ho?—perquè no ha arribat cap lletra, cap resposta d'un home al qual no he vist mai ni mai veuré, cap resposta a la meua veu daurant un somni a una distància inconeguda, tinc un sentiment de solitud terrible, com si el món s'hagués tornat terriblement buit, buit!

I encara està plovent, encara hi ha boira, el temps usual en dies de feina. I és una cosa que està bé, tot és justament tal com ha de ser. Això em calma. Adéu, Déu us perdoni la vostra crueltat. Sí; després de tot, el que feu és gairebé cruel.

8 de novembre

Les tres; però hi ha un silenci! És a causa de la pluja i de la boira.

A les cinc tenim gent que vindrà a prendre el te. Vindran amb els seus automòbils, entre la pluja, de la ciutat tenebrosa, que en temps humit sembla més negra que mai, amb el seu asfalt negre mullat, amb teulades negres mullades i la catedral de granit negre, l'agulla de la qual es perd en la pluja i la boira.

M'he vestit, i sembla que esperi entrar en escena. Estic esperant el moment que em caldrà dir el que diu tothom, ser amable, sol·licita, manyaga, i només lleugerament pàl·lida—cosa ben natural en aquest temps terrible. Amb aquesta roba semblo més jove; em sento com si fos la filla de la meua germana gran, i estic a punt, a cada moment, de posar-me a plorar. Després de tot, he sofert un experiment tan estrany, alguna cosa semblant a l'amor. Per què? Per què? No hi ha manera d'entendre-ho; però és així.

Adéu; ara ja no espero res—us ho dic, això, amb una calma serenitat i ben sincerament.

10 de novembre

Adéu, amor desconegut. Acabo les meves lletres incontestades de la manera com vaig començar-les—amb gratitud. Us regracio per no haver-me adreçat cap resposta. Si ho haguéssiu fet, hauria estat pitjor. Què podíeu haver-me dit? I en quin punt hauríeu pogut, sense grolleria, interrompre la nostra correspondència? I què hauria trobat per a dir-vos, si no era el que ja us he dit? No tinc res més—ho he dit tot. A dir veritat, respecte de cada criatura humana, un hom no pot escriure més de dues o tres ratlles. Sí; només dues o tres.

Amb un sentiment estrany—com si hagués perdut a algú—resto sola altra vegada, amb la meua casa, l'oceà nebulós a la vora, aquesta vida de cada dia de la tardor i de l'hivern. I retorno al meu diari de records, tan planer, encara que, per què el necessito—i, vós, per què necessiteu escriure?—Déu només ho sap.

Vaig somiar en vós, fa uns quants dies. Éreu un xic estrany i silencios; no vaig poder veure-us en el recó obscur de la cambra en la qual estàveu assegut. I ara encara us veuria. Però sempre en tot el meu somni m'estranyava com podia somiar en un home que no havia vist mai en la meua vida estant desperta. Només Déu crea del no-res. I m'he sentit anguniosa, i m'he despertat espantada i amb un cor tot avalotat.

D'aquí quinze o trenta anys, probablement, ni vós ni jo no serem en aquest món. Fins que ens trobem en l'altre! Qui pot estar segur que no existeix? Perquè, nosaltres no entenem sempre els nostres propis somnis, les criatures que crea la nostra pròpia imaginació. Però són de la nostra pròpia imaginació—aquestes coses que nosaltres en diem les nostres fantasies, les nostres invencions, els nostres somnis? És la nostra pròpia voluntat la que obeïm quan ens inclinem vers aquesta o aquella ànima, com jo m'he inclinat vers la vostra?

Adéu. I, a desgrat de tot, no—fins que ens trobem allà.

MILLAS RAURELL, trad.

ENRIC C. RICART

DEL paisatge dels volts de Vilanova hi ha reflexada en l'obra d'Enric C. Ricart, la veritat nua. Si En Ricart a vegades té el rampell de desentendre's de la visió d'aquest paisatge comarcal, el mateix paisatge es venja, d'una manera faceciosa, amarrant del seu caràcter qualsevol obra de l'artista, qui amb una obstinació ejemplar ha volgut treure's del damunt les noses de la sequedat i la duresa. Som ja ben lluny d'aquell Ricart de la línia marcada i grossa amb la qual és complaïa a resseguir pedra per pedra tots els marges, teula per teula totes les cobertes, fulla per fulla tots els arbres de primer terme; d'aquell pintor qui subratllava en un retrat els trets que solquen la faç arrodonida del nostre amic

Bodegó

Joan Miró quan aquest servia al Rei i els acudits extra-pictòrics del retrat i el retratista, palesats en llurs teles, indignaven el burgès. El Ricart de l'«Agrupació Courbet» que entre glop i glop de xocolata, al volt del marbre de la taula on es reunia en un bar esportiu d'un carrer de l'Aixampli, volia trasbalsar tot l'art de

Barcelona; el Ricart de l'«Agrupació Courbet» és el mateix Ricart d'ara: tenia com el d'ara una idèntica força de vivificació del més material objecte; el Ricart essencialment *fauve*, amb una comprensió absoluta del *fauvisme* que li han permès els seus sojorns a França, és el qui va crear la imatge d'En Miró al·ludida; és el qui ens revelava aquesta fresca comprensió de la vida casolana que és el quadro de la «Noia cosint», ara pertanyent a la col·lecció

Dalmau i que fou mostrat al públic en una de les sales que ocuparen els «Courbet» al Palau de Belles Arts; és el qui ha donat a les «natures mortes» bellesa, vida i veritat autòctones, sense el concentrament de les més admirables d'En Miró, sense la matisació de les més mogudes d'En Sisquella, sense la pasta dividida (que es fica dintre els ulls amb un farum picant de rebost de casa sòrdida) que hi ha en les d'En Nonell, però

Retrat de J. Miró

Noia cosint

fet amb una franquesa i una aguda plasticitat que raja materialment de totes les serositats, de totes les saves dels vegetals, del mateix vernís dels mobles, de la cresta del pollastrinc, de la roba llampant tota impregnada d'aire. Admirem en les «natures mortes» creades d'En Ricart, així en les de temps un xic llunyans com en les que ara pinta, el joc de mat i lluentor, l'arbitrarietat composicional, i més que tot aqueixa obra altíssima que ha fet amb elles, alçant fins a donar-los dignitat paragonable amb la humana, els estres més humils, els vasos de terrissa, els cànirs i les flors, i les robes i el llibre atapeït, i la capsa de llumins, com poques vegades s'ha assolit en la pintura moderna. Donat a aquest exercici sense treva, tota una sèrie d'anys, ha pogut reprendre amb més braó, l'Enric Ricart, «la pintura de l'ànima», no de l'ànima tan sols que atorga ell a l'ésser purament material, sinó també de l'ànima de de l'home, tan rica de matisos que es reflexa a la cara. La figura de l'advocat senyor Alegre i la del nen Jordi Penedés són dos esforços penosos d'En Ricart per a fer més intensa la pintura, com d'estudis titllariem solament mants retrats dels seus nebots (un dels quals reproduïm a la coberta); però allí on el recercador artista s'ha expressat amb una forta vehemència nova, molt més definitiva que en el quadro on va representar el pintor barceloní ara sobrerrealista, és en els trets ardits del doctor Cortès-Lladó, que ell ha copsat amb una espontaneïtat fogosa, simplificada a ultransa, igual densa de psiquisme i de matèria, eloqüent síntesi, fins ara, de l'obstinat treball del seu autor.

Boix

Els dibuixos d'En Ricart, tan aciençats i tan del dia, donen la clau que obra el secret de la robustesa de la seva pintura.

Vegi's si no aquesta nena de pocs mesos, la neboda més xiqueta, de la qual l'oncle n'ha vist totes les ratlles prematurament definides per a expressar-les totseguit amb una concisió corprenedora. L'esforç sintètic del dibuix — que per molts és desitjat, però per pocs aconseguit — es palesa puixantment en els millors dels seus paisatges a la mina de plom i en els seus més ben reeixits estudis d'acadèmia.

Els boixos d'En Ricart, prodigats a França i aquí a la nostra terra, són només una altra prova del seu amor a la matèria digna de possibilitats artístiques: igual com dona vida, amb el cor dins el pinzell, als objectes que als ulls vulgars no en tenen, ratlla el boix cordialment per imposar la palpitació del seu dibuix.

Sols cal mirar, per a fer-se'n càrrec, un quadern qualsevol de la revista dedicada a la música que publica a París, la casa Gallimard. La col·laboració, extensa i florida, en frisos i vinyetes d'En Ricart, dona a les seves planes un dolç encant de cosa bellament ingènua, però sostinguda d'ofici al mateix temps, com pocs altres artífexs boixistes europeus arriben a assolir. També pel públic del nostre *magazine* és força distingible l'art difícil, de molts segles conegut, per obra i gràcia seva esdevingut immortal, d'En Ricart xilògraf; d'inicials, colofons i capçaleres, d'ell, amb art i cura, son semblades ses planes, i la nota negra envigorida i la ratlla nerviosa de la gúbia, aixequen l'esperit davant l'exèrcit de mosquetes tipogràfiques o de la tinta atemperada del fotògraf.

JOSEP F. RÀFOLS

Dibuix (retrat de nena petita)

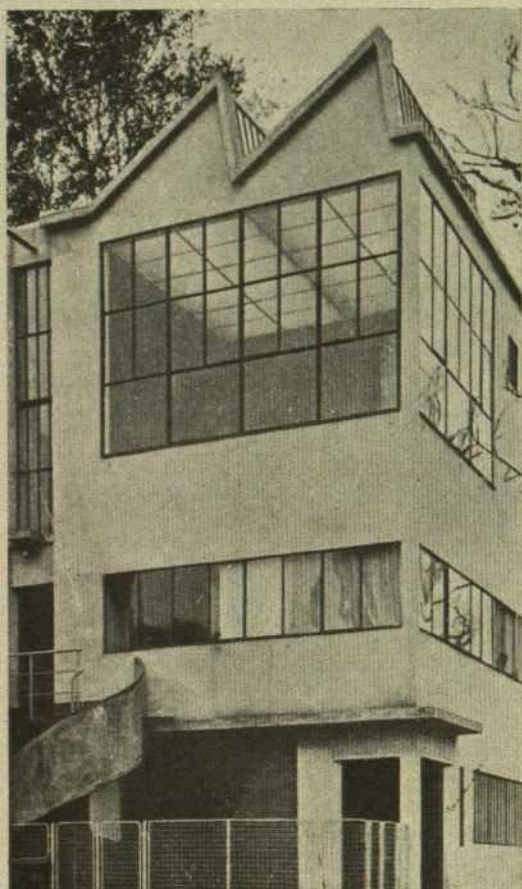
Maquinisme.—Amb un amic caríssim, tot just arribat de la ciutat del Sena, vagàvem no fa gaire pel nostre Paral·lel.

Vivament interessats per la descripció pintoresca dels múltiples *potins* en curs dins els cenacles artístics parisiencs, caminàvem lentament per aquells carrers inconfusibles on unes penetrants aromes fetes de l'oli pudent de les tavernes i de l'essència barata dels bordells perfumaven les notes esquerdades de les pianoles i dels acordions.

De sobte, però, els nostres ulls distrets són ardentment sol·licitats per un edifici de línies simples i de pura geometria. Els nostres ulls, que es passejaven sense objecte damunt les masses enfarfegades de les construccions anàrquiques del barri, es claven insistentment sobre un edifici feixuc d'essencial que contrasta fortament amb la plèthora d'accidental de les construccions immediates.

La Fàbrica d'Electricitat.

Unes formes nues i pures, crues i simples. Unes formes despulades de tota inútil ornamentació. Unes formes violentament reduïdes al cub i al cilindre, a l'esfera i a la piràmide, a l'element primari que la llum expressa bé. Lliçó de volum.

Taller del Sr. Ozenfant. Projecte de Le Corbusier i P. Jeanneret
(Fot. *Almanach d'Architecture moderne*)

L'EMBRANZIDA VERS L'ORDRE

Casa del Sr. L. R. (jardí sobre estacada i jardí sota sostre) projecte de Le Corbusier i Pierre Jeanneret
(Fot. *Almanach d'Architecture moderne*)

Damunt la superfície d'aquestes formes elementals, unes finestres. Unes finestres de geometria estricta que no destrueixen el volum, com tantes finestres modelades de tantes architectures, sinó que l'acusen neta-ment. Lliçó de superfície.

Un conjunt que produeix la impressió d'un tot orgànic fet de grans masses simples conjugades sàviament sota la llum exasperada d'aquella tarda d'estiu. Lliçó d'arquitectura.

Potser les realitzacions de la moderna enginyeria no són arquitectura. Potser les construccions mecàniques no són res més que el toc de clarí que ens crida vers la simplicitat. Potser les màquines modernes no són altra cosa que un excitant, que un estimulador, com deia Cocteau en parlar del music-hall en relació amb el teatre, i del jazz-band en relació amb la música.

No ho sabem.

Sabem, tan sols, que, en embadalir-nos de gust davant la Fàbrica d'Electricitat, recordàvem amb angúnia les concepcions genials dels nostres arquitectes genials. Recordàvem amb angúnia tota la flora i tota la fauna dels revestiments impagables de les nostres cases esfereïdores. Recordàvem, sobretot, aquella monstruosa illa de cases del Passeig de Gràcia que no sap fer altra cosa que refermar amb escreix els epítets rotunds de Clemenceau...

Ordre contra anarquia.—L'obra plàstica no és filla de l'atzar ni filla del caprici. L'obra plàstica no és una erupció in-

conscient ni una evacuació instintiva ni un sospir de la sensibilitat.

L'obra plàstica és un fet lògic que ha de satisfer plenament certes necessitats fisiològiques. A la paret, el quadro s'inclina desesperadament. Automàticament el redrecem, tot i cercant el rígida paral·lelisme indispensable.

A la taula de la biblioteca, una revista surt del rengle. Immediatament la replacem al seu lloc, a fi de restablir l'exacte equilibri romput.

Acabada la nostra feina, arreglem instintivament tots els instruments de treball esparsos damunt la taula.

Tot això ho fem inconscientment. Ho fem sense saber per què. Ho fem tot obeint al desig d'ordre i de mesura que tots portem incrustat dins el més pregon del nostre jo. «La necessitat d'ordre és la més elevada de les necessitats humanes; és la causa mateixa de l'art», han dit Amédée Ozenfant i Ch. E. Jeanneret.

Totes aquestes consideracions acaparen imperiosament els nostres pensaments en passejar a l'atzar pels carrers de Barcelona.

«Cada casa és un món».

Heu's ací una frase perfectament aplicable a les nostres cases, al desordre decisiu dels edificis nostrats, els autors dels quals —individualistes nats— han tirat categòricament al dret sense tenir en compte les cases del costat, sense curar ni tan sols de conjuguar l'alineació de llurs balconcs amb els balconcs immediats, sense conèixer les més elementals nocions d'equilibri, d'euritmia i d'harmonia, sense preocupar-se gens ni mica de satisfer els desigs vehements d'ordre i de mesura que sent tot cervell humà...

«Cada casa és un món», diu l'aforisme popular. Cada casa és un món, o cadascú s'entén i balla sol.

En un país exasperadament individualista i predominantment instintiu com el nostre, fins que no s'encarregui a un sol arquitecte o tot un carrer o almenys tota una illa de cases, no s'assolirà l'harmonia, no es lograrà l'equilibri, no s'obtindrà per als nostres ulls assedegats d'ordre, ansiosos d'unitat, fatigats de tant enfarfec, de tanta genialitat, de tant esgarip salvatge, l'anhelada sensació d'estabilitat, de calma i de repòs.

Exemple:—La Plaça Reial—UNITAT.

Altres exemples:—Passeig d'Isabel II, Passeig de la Indústria, entrada del carrer de la Princesa, etc., etc.

Proporcions.—«Un traçat regulador és una assegurança contra l'arbitrari: és l'ope-

ració de verificació que aprova tot treball creat en l'ardor, la prova per nou del col·legial, el C Q F D del matemàtic. El traçat regulador és una satisfacció d'ordre espiritual que condueix a la recerca de relacions enginyoses i de relacions harmòniques. El traçat regulador confereix a l'obra l'harmonia». Heu's ací unes paraules de Le Corbusier Sanguier, el màxim pontífex de la standardització arquitectònica i l'autèntic instaurador de la lògica a ultrança.

Els traçats reguladors, estudiats per Auguste Choisy molt abans de Le Corbusier, no són res més que la composició. La composició que s'inscriu damunt la façana d'un edifici amb la mateixa eficàcia que damunt la superfície d'un quadre. La composició estrictament basada sobre el nombre, i la raó que fixa clarament les relacions que existeixen entre els elements que intervenen en la confecció d'una obra i el lligam permanent que ha d'unir-los al tot. La composició que és la mateixa base de l'obra plàstica en general i de l'obra arquitectònica en particular, que regula l'agrupament de les masses, que ordena la disposició de les línies, que disciplina la col·locació de portes i finestres, de columnes i balcons. «És absolutament impossible d'associar plàsticament les formes sense cànon, sense lligam regulador, que hom ho faci intuïtívament o lògicament», han dit Ozenfant i Jeanneret, els creadors de l'estètica *purista*, en estudiar detalladament les condicions primordials de la plasticitat.

Heu's ací alguns exemples d'edificis sàviament ordenats pels traçats reguladors:

I.—El temple egipci d'Elefantina. El triangle egipci—«el més bell dels triangles», segons Plutarc—ha estat eficientment inscrit damunt la superfície de la façana, bo i dotant el conjunt d'una soberana harmonia.

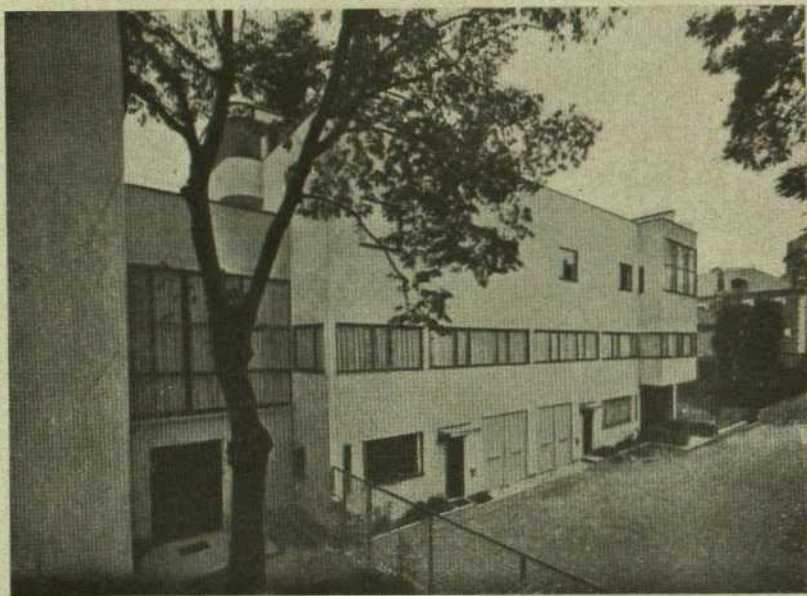
II.—Ve't ací ara el Capitoli. Miquel-Àngel ha disposat damunt la façana de l'edifici una col·lecció d'àngels drets que engendren una sèrie de relacions de la més alta valor arquitectònica.

III.—I heu's ací, finalment, una obra recentíssima. Una de les primeres vil·les realitzades per Le Corbusier. Una vil·la donada a conèixer al públic per primera vegada en el núm. 6 del desaparegut *Esprit Nouveau*.

Una diagonal és la dominant de la composició, i les nombroses paral·leles que ella determina fixen clarament la col·locació de la més petita obertura, del més secundari plafó.

Gràcies als traçats reguladors, la distribució dels elements arquitectònics no depèn de la imaginació febril ni del lirisme des-

bocat de l'artista que obeeix únicament a l'instint, sinó que tot és regulat per les relacions numèriques més precises i pel sistema de concordances i d'equivalències més exacte. Pels traçats reguladors, la façana s'a-

Dos hotels particulars a Auteuil, projecte dels arquitectes Le Corbusier i Pierre Jeanneret
(Fot. *Almanach d'Architecture moderne*)

guanta exclusivament per les seves proporcions matemàticament establertes. La façana viu per la sola força dels nombres.

En conseqüència, hom no pot variar-ne el més mínim detall sense destruir-ne l'harmonia. Bellugueu una columna: Tot trontolla. Bellugueu la línia d'una finestra: Tot s'ensorra. I, damunt aquesta façana numèricament regulada, proven de col·locar-hi un pegat: Tot queda destruït.

Agafem un exemple de la nostra realitat quotidiana: L'immund pegat de vidres i ferramenta que una empresa anunciadora ha col·locat sobre la noble façana del Teatre Principal. Total anul·lació de les línies de l'edifici.

Fins aquí per la façana, per l'exterior. Hi ha, però, encara, un interior. I unes parets. Unes parets que, com la façana, tenen unes proporcions precises que el més petit detall modifica essencialment, unes línies exactes que cal respectar rotundament, unes línies rigoroses que qualsevol llogater instintiu destrueix impunement. Els quadros! Heu's ací l'encís! Heu's ací l'enemic! Heu's ací el pegat del Teatre Principal!

Contempleu, si us plau, la casa tot just finida. La casa ben resolta, s'entén. La casa de Rob. Mallet Stevens, d'Oud

o de Dudok, de Le Corbusier o de Jeanneret.

La casa no és encara habitada. Ve't ací la paret pura i nua, òrfena d'enfarfec, despullada de tota ornamentació. Superfícies lli-

ses, clares i netes; llum arreu; optimisme. Ve't ací la paret que ens emociona per la sola persuasió de les relacions numèriques. Línies pures, concordances matemàticament precises, eloqüència de les proporcions.

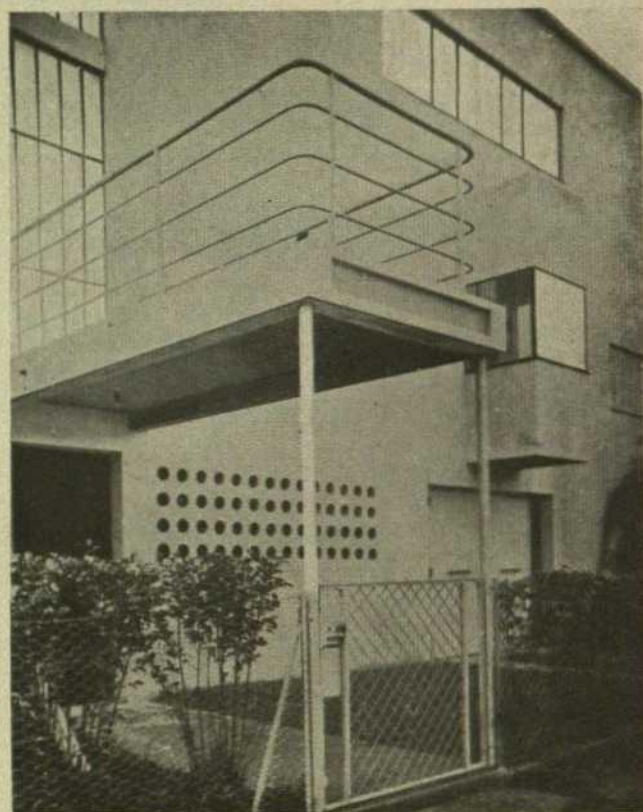
Atenció, però! Heu's ací els moderns huns! Heu's ací els llogaters que arriben animats d'una folla ardor destructora, armats de quadros, disposats a farcir-ne el més petit espai nu que s'ofereixi a llur visió!

Le Corbusier, millor que cap altre, ha anatematitzat durament aquesta gent:

«On tue cette effusion, on la massacre. On massacre les murs et la maison et l'on massacre les tableaux. On accroche les tableaux au milieu des murs, dans l'axe. Souvent alors le mur est tué. On accroche de multiples tableaux

partout: mur d'affichage, ça hurle! Finie l'eurythmie de la maison!»

Davant la follia del llogater que ha convertit les parets en un passaport atapeït de segells, acceptem, *ipso facto*, la proposició de Le Corbusier: La biblioteca per a quadros. L'arxivador on guardarem les nostres teles i els nostres llibres. SEBASTIÀ GASCH

Villa Vauvresson; l'entrada. — Projecte de Le Corbusier i Pierre Jeanneret
(Fot. *Almanach d'Architecture moderne*)

Els capells tenen una marcada tendència a créixer per la copa, però conserven, en general, unes ales petites i totalment recollides força atractives

MADemoisELLE RIVA
Sobri i elegant vestit de tarda, confeccionat en cresbó de satí negre, galó de

La línia de la moda d'hivern és gairebé la mateixa de l'any passat... Això no vol dir que les elegants manquin de pretextos per renovar llur vestuari

fantasia, cinyell de cuir clar, i un bonic capell de feltre també de color clar, conjunt bellament notable

KLEBER.—*Toca de puntes d'argent molt apropiat per a un oval joveçà*

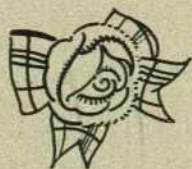
LOUISE MARTY
Capell taupé marró, vora de campana, guarnit de gros grain del mateix to.

JULIETTE BRETAGNE
Capell en seda bois de rosa, cinta ratllada i escarapel·la

ROLANDE. — *Abric per al vespre, en fulgurant robí i or, esplèndidament guarnit de pell*

ROLANDE
Heu's ací un altre model de vestit nocturn, confeccionat en vellut verd, brodat i perles d'argent.

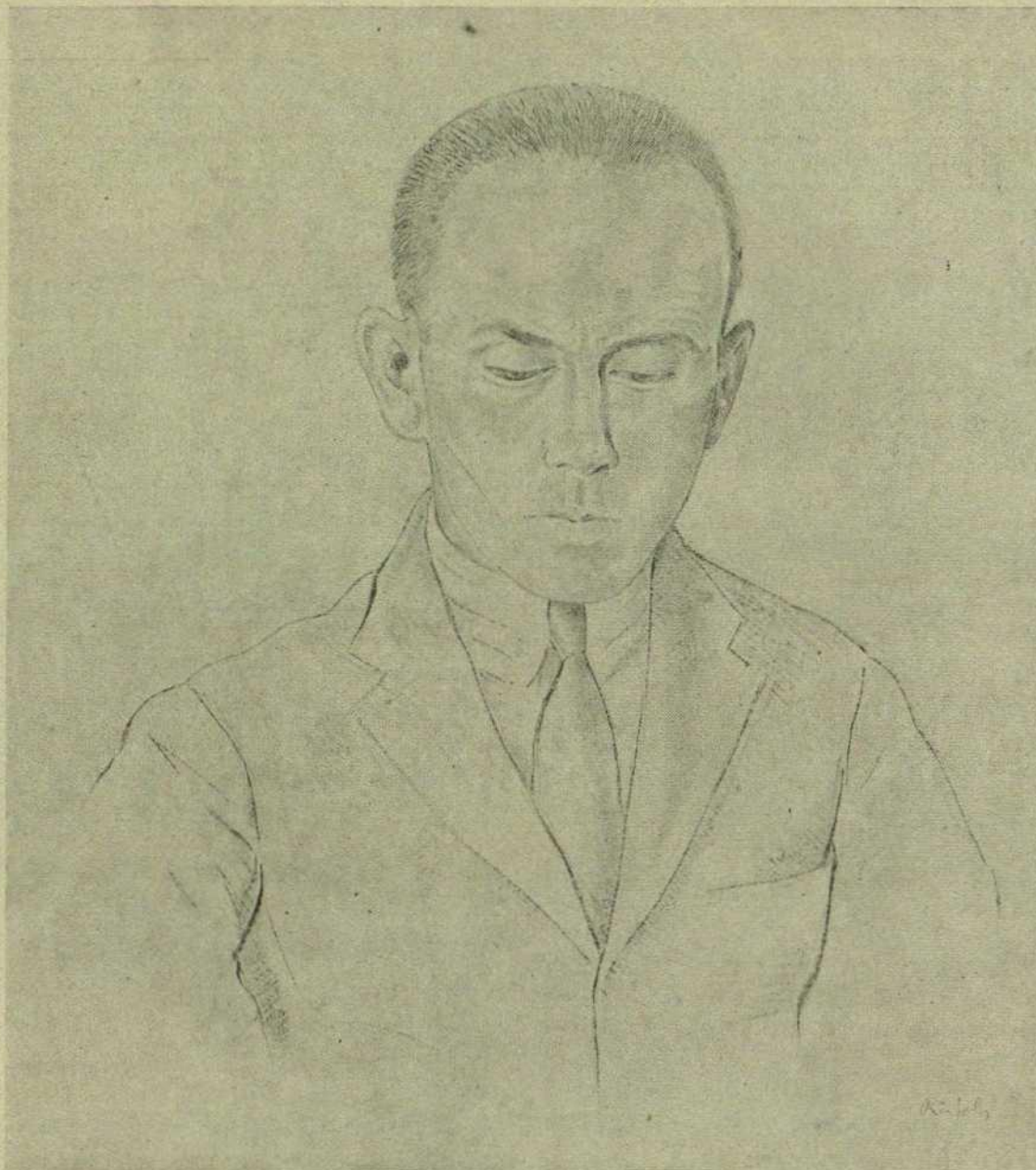

ROLANDE. — *Vestit de tarda, en crespó de xina roig-vell. Cinyell d'estruç desarrissat*

Les mànegues, com es veu, no existeixen, i l'escot real es prolonga il·lusòriament mitjançant un pitet de seda

Dibuix de
Josep F. Ràfols

SOTA ELS ESTELS

*Tornant, una hora d'enyorances plena,
als llocs que infant m'havien conegut,
davall la nit pacífica i serena
m'asseia en el paratge benvolgut.*

*Un grill distant entre els rostolls cantava;
la Via Làctea era flotant pel cel...
I el fulgor dels estels de quan jugava
il·luminà ma solitud cruel.*

*Destil·lava en mon cor una tristesa
el Camí de Sant Jaume blanquinós!
L'ensomni evaporat de ma infantesa
m'aparegué en son rastre lluminós.*

MIQUEL FERRÀ

SEMPRE acabat d'afaitar, però amb la barba lleugerament blavejant, com escau a un home bru i barbut, En Miquel Ferrà és un gentleman mallorquí. A més a més, és bibliotecari i, per damunt de tot, poeta. El seu recent llibre «A mig camí» és un recull de versos que oscil·len entre el madrigal i l'elegia, amb aquella elegància gairebé infal·lible, que és patrimoni eminent dels poetes que han nascut a l'Illa daurada. Seguint la petja resplendent del nostre Joan Alcover, Miquel Ferrà té una sensualitat pictòrica que l'indueix a la imatge detallada i fidel, més que no a la metàfora ardida i innovadora. Però la seva puresa de línia fa que sovint les seves imatges ens sorprenguin amb tota la gràcia i la frescor de l'inèdit.

LLUNA D'ESTIU...

*Lluna d'estiu qui en ta claror tranquil·la
mires flotar dispersos els estels,
banyant els olivars de fora-vila
i les muntanyes tènues, com a vels,*

*i el pallús argentí qui daura l'era,
i el campanar qui s'alça, transparent;
tu deus brillar anit com temps enrera,
mes l'antiga il·lusió de mi és absent.*

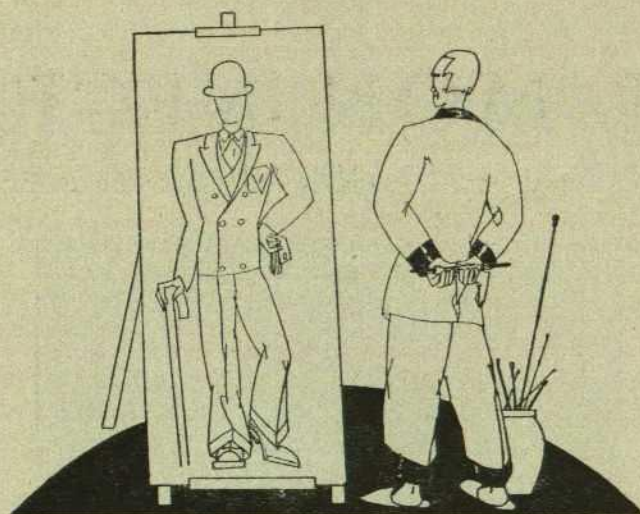
*Fongué el dolor les irreals boirines:
qui em rejarà l'encantament trencat?
lluna d'avui que mon camí il·lumines,
àrida i trista com la veritat...*

Els homes sempre han tingut una tendència a presumir de la moderació amb què evolucionen llurs modes. Amb el mateix vestit, si l'ús no l'havia fet malbé, un senyor podia presentar-se durant dues, tres i fins quatre temporades consecutives. No cridava l'atenció ni feia el ridícul. Al costat d'aquesta evolució lenta i solemne, el frenesí revolucionari de les modes femenines no era una cosa diabòlica?

No direm, es clar, que els papers s'hagin canviat. Però és oportú de remarcar que mentre la línia dels vestits femenins s'estaciona, pateix petites modificacions que no alteren la seva essència, la línia masculina ha experimentat una dilatació formidable. Fa un parell d'anys aparegueren els cèlebres pantalons-sacs, inventats a Oxford pel geni inexhauriblement humorístic dels dandis anglesos. Tothom recordarà l'acolliment poc hospitalari que feren les nostres Rambles a aquesta moda que, fet i fet, no contenia cap element escandalós o immoral. Després, els ulls van avesar-se a l'abundor dels pantalons Oxford, i les ives dels retrògrads varen apaivagar-se, i fins algun destructor, podríem dir que ara llueix un parell de magnífiques campanes, amb tanta fruïció, si no més, que els primitius «oxfordistes».

Doncs, bé: tot just assolida aquesta treva, ens arriba la nova que els pantalons Oxford ja han passat a la història. Val a dir que llur aparició no ha estat inútil; ells representaven l'embranchida revolucionària que trenca la tradició i esbotza la rutina. Darrera seu ve el legislador prudent que, sense menysprear la revolució, en consolida els guanys, tot fent un pas enrrera.

Fins fa pocs anys, les modificacions de la moda masculina eren imperceptibles, imponderables. Definir-les literàriament, era una empresa difícil. Tot es resumia en una punta de solapa més aguda ara que no adés, en

LA MODA MASCULINA ES BELLUGA

LA NOVA LÍNIA ÉS FORÇA DIFERENT DE L'ANTIGA

un botó col·locat més avall, en una armilla un centímetre més escotada... Minúcies.

En canvi, aquest cop la modificació és tan resolta, que pot sintetitzar-se en poques paraules. Heu's ací la novetat: els homes elegants duren una jaqueta *molt curta* i un pantalon *molt ample* d'abaix.

Us sembla poc, una menuderia? Feu el favor. Acliqueu els ulls i imagineu el vostre amic més car vestit d'acord amb aquest cànon. No tal que feu ni aquest esforç: passeu els ulls pels croquis que acompanyen el nostre article, i copsareu tot seguit el canvi. Què? És o no és radical? Modifica o no la tradicional silueta baronívola?

La silueta d'avui resulta menuda, però sòlida, precisa, molt cenyida a la cintura, amb la sorpresa, al capdavant, de l'eixamplament dels pantalons al torn de la sabata. El cap cobert amb un capell fort, un meló, com en dirien els francesos.

Aquesta solució és, naturalment, inventada pels britànics, que, entre altres, s'han adjudicat el monopoli de les modes masculines.

Si la lliura fos més baixa, podríeu veure, tots els vespres a les sis, davant el Club dels Guardes, un dels més tancats del Regne Unit, tots els «Life Guards», els «Horse Guards», vestits de paisà, lluint, amb un admirable aplom, el nou estil.

Alguns detalls completen aquesta indumentària sensacional: un coll molt baix, bé sigui dret, bé sigui girat; una corbata de pala, amb el nus molt estret, decorada d'amples ratlles policromes.

Sabates d'aplicacions modestes, sense aquesta abundància de forats i de dibuixos de couro que han estat en voga. Una sola de cautxú crêpe ben gruixuda, desbordant, i talons — cosa difícil — exactament tallats en angle recte. El capell fort, el Towler, retroba a les Illes Britàniques un increment de favor. Els barcelonins no anem pas gaire retardats, puix que pel Passeig de Gràcia i pels diferents camps d'esport de Pedralbes ja es veuen jovincels que no manquen de cap d'aquests detalls preciosos.

No sabríem dir si és un bon símptoma o un mal símptoma, però la moda masculina desperta avui més atenció que no pas quatre o cinc anys enrrera. Nosaltres, en concedir-li un espai en les planes del D'ACÍ I D'ALLÀ, no tenim, doncs, la pretensió d'ésser els capdavaners d'un moviment, ni menys els seus promo-

tors. No. Nosaltres som prou modestos i prou objectius per comprendre que no fem altra cosa

sinó deixar-nos remolcar per les tendències del temps...

Fóra difícil d'esbrinar totes les causes del renaixement de l'elegància masculina al qual assistim tots com a espectadors i, a estones, com actors més o menys sortosos. Tanmateix, hi ha una causa que cada hora ens apareix més clara i ens sembla més indiscutible: el cinema.

Ah, no en dubteu. El cinematògraf, les pel·lícules americanes sobretot, han esdevingut un poderós estímul de perfecció per a la indumentària masculina. El cinema no ha pogut elevar el valor estètic de la dona, el qual ja, des de temps antic, era elevadíssim. Però, en canvi, ha pogut revalorar l'estètica baronívola abandonada si fa no fa des dels temps de la vella Grècia. Les futures generacions sabran viure una nova bellesa.

EL MON NEGRE

Un fenomen que no és nou. — D'Àfrica a Amèrica. — El fons blanc de les cançons negres. — El fons negre de les cançons blanques

Les il·lustracions d'aquest article són totes reproducció de pintures del notable artista Alexandre Iacovleff, adherit a l'expedició Citroën-Centre Àfrica

SNOBISME? Sens dubte, en el favor que han assolit a Europa els balls i les melodies negres hi ha una mica de snobisme. Però, en general, el gust que hi troben les nostres orelles i els nostres ulls és completament espontani i completament sincer. Els esperits cerquen la manera de renovar-se. L'exotisme, pel sol fet de separar-se de la normalitat que ens volta, ja té un al·licient poderós. Les societats refinades, per rejuvenir llurs distraccions, què fan si no acudir a les fonts de l'argot, el llenguatge podrit de les grans ciutats? La voga que anys enrera van tenir els apatxes responia a aquesta necessitat de *rebrutalització* que experimenten inevitablement totes les agrupacions humanes arribades a un grau elevat de delicadesa i de cultura. És trist, però és així. La *élite* ha de tornar, de tant en tant, a tocar la terra per reposar les forces.

La invasió de gustos negres ha arribat a nombroses esferes, en unes sorollosament, en altres silenciosament i gairebé imperceptiblement. Tots ens adonem de la voga de les revistes negres que han voltat tot Europa — Barcelona compresa — i han arrelat a París, on Josefina Baker, mestissa gentil i desllorigada, Florence Mills, Thomie Hudghins i llurs camarades ocupen el lloc d'honor en els music-halls.

També ha estat un fenomen fàcil de remarcar la voga d'aquestes petites orquestres d'esbogerrada polifonia que hom anomena jazz-bands. Han començat per ésser negres; després, els blancs han fet tot el que han pogut per a imitar-les. A hores d'ara, gairebé no hi ha una orquestra que no sigui jazz-band. En trobareu a Barcelona i als seus ravals; a Figueres

Un capitost sudanès, que somriu amb sornegueria

com a Reus; àdhuc, qui sap? potser a Berga i a Matadepera.

Quant als balls, des del cakewalk, que fou la sensació dels nostres escenaris ara fa vint anys, fins al Charleston, que hi acaba d'arribar, el domini de la influència negra no ha fet si no créixer davant els nostres ulls.

Tot això no cal sinó dir-ho. Però, la intensificació dels estudis negres, l'entusiasme que l'art i la música africanes han produït en alguns medis intel·lectuals, ja són fets menys coneguts i esbombats. Encara ho són menys els tics, ganyes i gestos que la nostra civilització ha manllevat, sense adonar-se'n, als costums dels negres. Els mitjancers d'aquests manlleus han estat els nordamericans.

La gent anglo-saxona no ha sentit tanmateix gaire simpatia envers els negres. Un orgull de raça els ha mantingut separats, tot vivint sobre el mateix terrer. Mentre els homes del sud d'Europa, que arribaven generalment sols al Nou Món, no han dubtat gaire a barrejar-se amb les races aborígens i amb les races importades d'Àfrica, els anglesos emigrats de la metròpoli han creat la ruda llei del linx per a pregonar la partió entre el blanc i el negre.

Però l'existència crea meravelloses paradoxes. Els negres del Sud, menyspreats per

llurs amos, han esdevingut irreflexivament els dipositaris de llurs tradicions més antigues i més pures. Avui, en les deformacions i les excentricitats dels negres, troba el blanc orgullós un ressò de les cançons i dels balls dels seus avis. I no deixa de commoure-se'n.

Si fullegeu un recull de cançons negres, constatareu de seguida la grossa quantitat del que els anglo-saxons anomenen *nursery-rhymes* (cants per a infants) i l'escassetat de cançons de caça. Aquestes melodies destinades a amorosir la infància representen alhora l'esclavatge i la fantasia dels negres, la cadena que els lliga als fills de llurs amos i la necessitat de donar un esplai a llurs impressions. Hi ha, certament, una enorme distància entre aquests esplais i els accents materials d'una lira europea (Marcelline-Desbordes-Valmore, posem per exemple), però així les exquisides estrofes de la poetessa francesa com les rústiques, humils i fatigades *negro nursery-rhymes* tenen un mateix origen: l'enlluernament davant un ésser creat, l'emoció i la sol·licitud maternal. Les can-

çons de bressol negres són in comptables; una terça part dels americans han tingut una dida negra que ha estret contra el seu si el *sweet little pickaninny*. Aquesta expressió — el dolç petit *pickaninny* — és africana, però s'és introduïda en l'anglès per designar el *baby*.

Un indígena del Congo belga

En aquestes cançons es parla del mussol, de l'esquiro, del gos, del porc, dels porcells sobretot i de llurs cuetes bellugadisses, *little pig* és l'heroi de força aventures; també hi surt sovint la llebre, la llagosta, la serp, la granota, la merla i el corb, el cargol, el pollet, la papallona; bestioles que atreuen l'atenció de l'infant i del negre.

El mussol ha restat l'animal de mal avarany, el gaig canta entre les canyes dolces, els porcells se'n van al mercat, l'arbre de les móres és fetiller i torna malalts els pe-

Dona Mandja (Sudan)

tits que mengen móres, la granota viu al seu molí, la llagosta salta sense mirar al seu davant i es fa bonys, la gallina clapejada canta com el gall... Hi ha també el nen esparracat i brut que demana que el besin, puix no li ha fet ningú una besada d'ençà que és nàt; després, el que, si fos president dels Estats Units, menjaria un munt de bobons i aniria a gronxar-se en totes les portes; encara l'infant que vol que posin una brida a la rata, una sella sobre l'esquena del gat i que li donin una gran pallola, i el nen que discuteix amb el seu pare i la seva mare per saber si té set o vuit anys, i després, el que parla del temps que era «un noiet», puix que ara «és un xicot i fuma la pipa de beina de blat morenc del seu pare, besa les noies boniques i surt cada vespre...»

En el cançoner negre no manquen les cançons que expliquen les aspiracions i neguits del negre. Les amoroses són plenes de tendresa i de seny:

«La meva amiga i jo ens hem separat. Sabeu com ha començat la renyina? Ella s'agradava de la tristesa, jo m'agradava de l'alegria. I heu's ací com ha començat la renyina. Ella s'agradava del vinagre, jo m'agradava de les dolçors. I heu's ací com ha començat la renyina. La meva amiga i jo ens hem separat. I sabeu com ha començat la renyina? Ella tenia un pedrer, jo tenia un cor. I heu's ací com ha començat la renyina.»

Una altra cançó que podria passar per poesia d'avantguarda:

«Tanmateix, us estimo amb el meu cor? Us estimo amb el meu fetge, i si us tenia dins la boca, us escupiria al riu.»

I una altra que conté una prudent filosofia:

«El camp de cotó és tot blanc sota la claror de la lluna. — Apa, beseu la vostra amiga i dieu-li «bona nit». — Si ella no us torna la besada, aneu pel vostre camí. Per què esperar a demà?»

Ara l'amor feliç, l'èxtasi:

«Les roses són vermelles i blaves les violetes. El sucre és dolç, però no tant com vós. Les violetes es marceixen, les roses s'esfallen. Però vós resteu cada hora més deliciosa, mentre l'herbei creix entorn de les velles soques. Sou el meu adorat terròs de sucre. Quan el sol no brilla, el dia és gla-

cat, però el meu amor per vós no pot disminuir. L'oceà és pregon, el cel és d'atzur, el sucre és ben dolç així com vós ho sou; les ones de l'oceà i el cel empal·lideixen.»

Ara escolten el somni:

Lamida, capítost de Cantó, sota la seva imponent cofadura

«Oh!, jo voldria ésser una poma. I que la meva Sal·lie en fos una altra. Quin parell faríem penjant de l'arbre tots dos! Car si jo fos una poma, si la meva Sal·lie en fos una altra, restaríem allà dalt ben aprop del cel, i els negres no podrien pas prendre-me-la. Viuríem sota el sol, tot somrient a l'horitzó fins que cauríem damunt la terra per dormir i somiar d'amor. Llavors lliscaríem en el somni per no despertar-nos sinó en el cel, i cap negre hauria pogut prendre la meva amiga fins a l'hora del gran son.»

Les cançons per a ballar són les més nombroses. En llur grup ho troben tot: l'amor, el bressol, les llegendes. La dansa dels primitius resumeix tota llur vida social, religiosa i sentimental, la superstició, la tendresa, la sensualitat:

«Nigger, Nigger never die!» «El negre! el negre, no mor mai! el negre canta sens parar, fa les ales del colomí, giravolta i vola sobre els seus dos peus, el negre! el negre!»

I aquest és el contrast. Mentre els públics europeus s'encanten amb l'animalitat gràciosa d'una Josefina Backer, admiren els seus moviments de serp i els seus salts de feli, mentre en les danses de Thomie Hudghins o en els conjunts que actuen

al nostre Olympia sols copsen la brutalitat ingènua, l'excentricitat xiroia, l'exotisme violent, els americans descendents dels primers colonitzadors retroben en l'art negre una part de llurs jocs d'infància, de llurs tradicions de família.

L'art dels negres americans té un fons blanc i fins immaculat.

Altrament, la música de moltes de les seves cançons és la deformació dels himnes religiosos i gairebé tot són crides, invocacions col·lectives, conformes a la mentalitat negra, que no sap viure ni pensar individualment, i sols pensa a través de llegendes que li faison l'enteniment d'una manera uniforme. Així, en aquests cants negres, el cor és la individualitat, i és el cor el que enceta el cant. La tornada, al revés del que esdevé entre els blancs, és cantada per un sol cantaire.

Els cants negres són invocacions en el sentit que representen un mitjà eficaç d'atreure l'atenció d'algú. Invocació al déu, invocació a l'amo, a l'amiga desitjada, a l'ànima de l'infant, o bé conjuració contra la mala sort, esplai de la criatura que es plany, que cerca a deslliurar-se de la seva tristesa i que crida una sort millor.

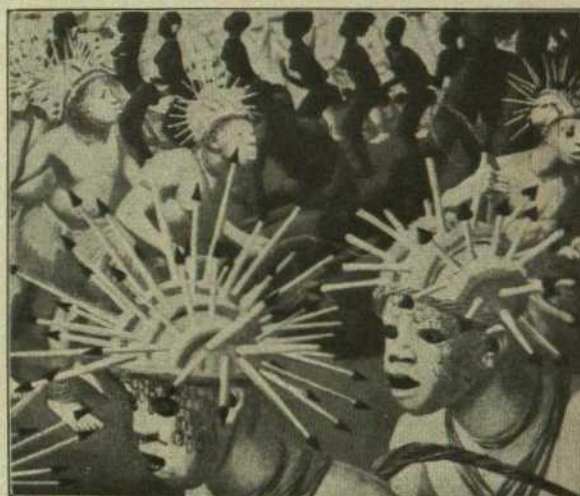
Aquesta forma elemental de la poesia vers alguna cosa o vers algú, dona a les cançons negres llur força, llur vibració dins els cors. Un hom no comprèn la significació precisa d'aquests crits, però llur sonoritat, que és lluny d'ésser pura, evoca altres ecos, no ens deixa mai indiferents.

Val a dir que si analitzàvem la música i la poesia dels grans civilitzats, si ens obstinàvem a descobrir-ne el secret emotiu, potser trobaríem que molts de llurs cants, en el fons del fons, no són sinó invocacions a l'infinit, a l'amor, a la mort, crits com el de llurs germanes inferiors que vénen a divertir-nos amb llur ingenu frenesí i als quals ens fem la il·lusió de no assemblear-nos gens.

B. C.

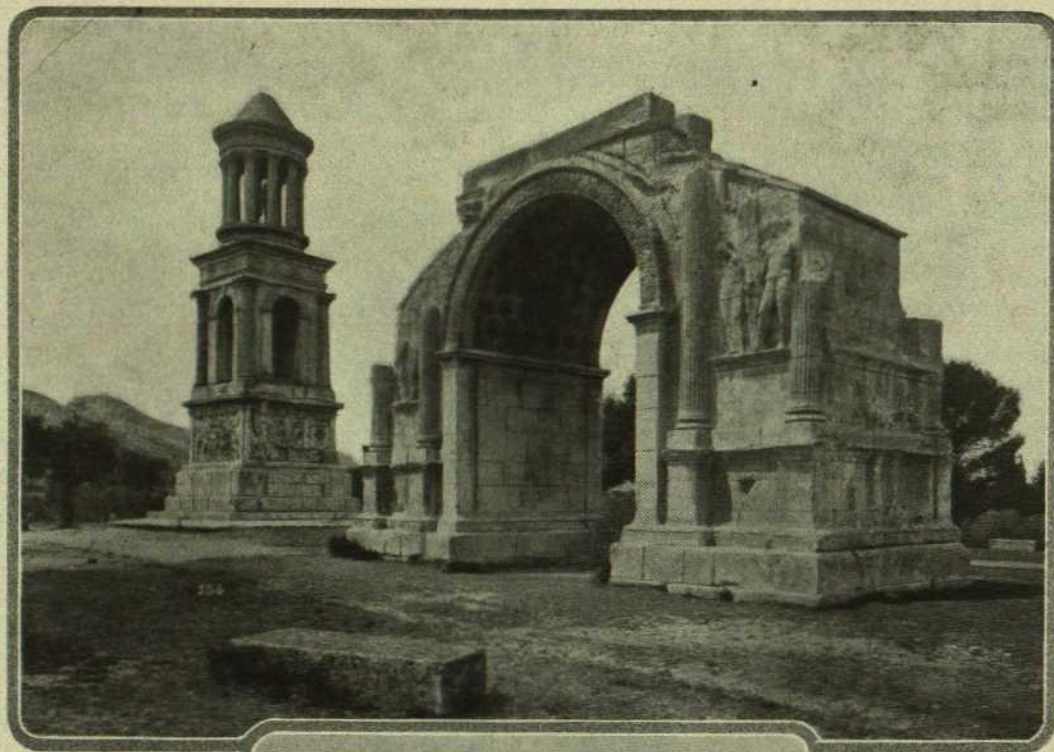

Cap dels genets del Soldà a Maradì

La tribu Banda ballant la dansa ritual «la Gan'za»

L'Arc i el mausoleu de Sant Remy, augusta deixa del geni antic que es conserva, mig enrunada, als encontorns d'Arles.

Clivé del centre

L'antic Monestir de Montmajor, prop d'Arles, la Capella de la Santa Creu.

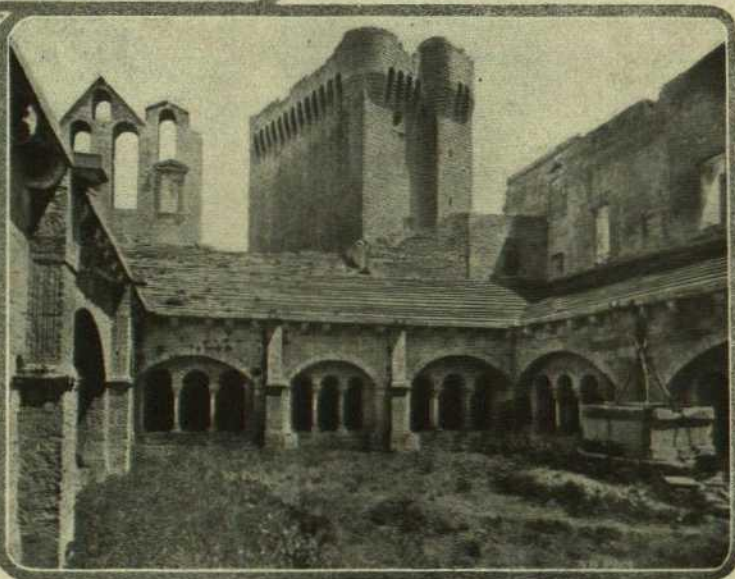
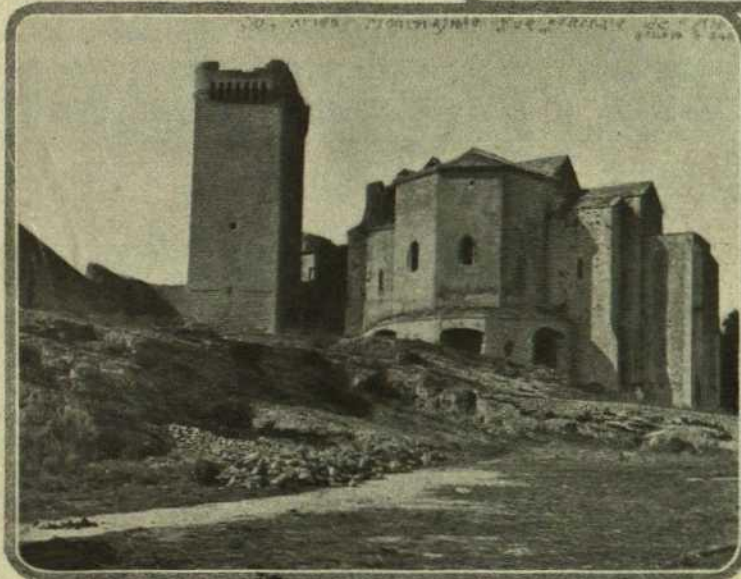
La Provença és plena de records clàssics. L'arada, com a Roma, hi topa amb estàtues soterrades i amb fragments de temples i d'arcs de triomf enrunats.

Arles és una de les més il·lustres ciutats de Provença. Conta Frederic Mistral que així com a Itàlia totes les viles tenen un camí de Roma, a Provença totes hi tenen un camí d'Arles.

Aspecte general que ofereix l'Abadia de Montmajor, en la qual es veu la empremta de diversos segles i de diversos estils.

Claustre romànic de l'antic convent de Montjos a Montmajor, tan maltractat pel temps i pels homes, en terres de Provença.

LLETRA DE PARÍS

SOBRE LA MORT D'UN GERMA. — ALCOHOL O ESSENCIA?

JOAN LLUIS VAUDOYER, MAJORAL DE PROVENÇA

EL periodisme és cruel. Escriure, ésser actual, dir al lector el que passa en bandes remotes... i fer emmudir el que passa dins un hom mateix. El contrari de la poesia, a la qual assassina. De retorn d'un llarg viatge, estès al sol mediterrani que encomana a tot el que toca una tonalitat de pell humana, els peus dins la sorra d'una mar que m'era desconeguda, em calia pensar en el que esdevenia a París, cosa que dos dies després em caldria escriure per als inconeguts que em llegeixen o em fullegen, i al moment de prendre la ploma, m'anuncien que el meu germà acaba de morir. I tanmateix cal escriure, sobre les coses que he vist, i que foren insensibles per al meu cor ferit, escriure per a ulls que no veig.

El periodisme té estranys profits: obliga el cervell (les circumvolucions del qual simulen força bé el cargol d'una premsa) a donar les seves idees, el vi de la vinya intel·lectual. I l'obligació d'escriure per altri fa que trobem tot d'una gran consol per als nostres dolors personals. Perquè em penso que és Novembre, el mes dels morts, el mes que s'acosta, el mes en què tu, lector o lectora, també dedicaràs un pensament a algú que jau soterrat i que, tal vegada, s'assembla a aquest germà que enyor. Comprador de periòdic qui cerca retrobar el tast de la vida, tens necessitat de la Parca que és el cronista que talla cada dia, per deturar-lo un minut davant els teus ulls, el fil d'un instant. I el periodista té necessitat de tu, simpàtic anònim en el qual vessa, tot trasposant l'actualitat, una mica de la seva ànima veritable.

Ha estat a les costes catalanes on he conegut la mort d'aquest galant minyó que havia salvat tantes vides humanes per la descoberta que havia assolit del mitjà de fer, sense perill, la transfusió de la sang. Una glòria jovençana traçava la seva aurèola sobre nits i nits de recerca. Aquesta claror, claror de la Diada dels Morts, era la del Més enllà! En saber aquesta nova sobre les costes catalanes, m'ha semblat que minvava la llum del mar... En la diada que s'acosta, consagrada als Morts, el meu germà, savi massa jove perquè la mort no en fos gelosa, em sembla ja alleugerit del pes de viure, en aquella pau lluminosa dels deus llars llatins. Permet, lector, que consi-

deri encara un cop un rostre i una obra que haurien donat brillantor al nom que porto. Pel Novembre, qui atura la mirada en un mort, ret homenatge a tots els morts. Jo als teus: tu al meu. Així; en paus.

I ara, confortat per l'exemple d'un jove que, sobre el llit de mort, escriu encara les seves observacions científiques, que dona sovint als malalts, per il·lustrar la seva descoberta del perfeccionament de la transfusió, la seva pròpia sang, germana de la meua, ajuda'm a reprendre el camí del treball, aurora quotidiana de tots els dies, entre els quals cada un és dia dels Morts.

París tremola. Hi ha, sota la superfície de la Capital de les Arts, un gran abonyegament, sota el qual dormen, arraulits, mil milions de cavalls de força. És el Saló de l'Automòbil. Hi teniu aplegats tots els motors de cotxe del món. Enguany ha estat decidit de suprimir tot el costat mundà i snob, el seu caràcter de reunió de propietaris de cotxes automòbils.

Aquest XXè Saló, que, com els altres, o més que els altres, ha fet venir viatgers de pertot, és essencialment democràtic. El que en constitueix el pinyol, el que s'hi vol demostrar, és que l'home és un ésser que vol ser transportat, que la cosa més supèrflua en el seu cos són les cames. Ric o pobre, tothom ha de tenir el seu auto. N'hi ha de tots els preus. I per tal que l'auto sigui més democràtic encara, veieu milers d'aparells per economitzar la gasolina, per «fer-se» els llavis, per «fer-se» les ungles en auto, per poder encendre un llumí en un torpede descobert, corrent a 100 quilòmetres per hora...

De manera que, en sortir del Saló, caieu en un Congrés del Carburant.

D'aquí deu anys—diu el raport del President—, al pas que marxa la producció mundial de l'auto, ja no hi haurà petroli. Imagineu la tragèdia: sentir-se assedegat de velocitat... i morir d'immobilitat!

—Apa, anem a beure un aperitiu per aconsolar-nos-ens—diu el meu amic del Congrés del Carburant.

—I si, per adobar la futura crisi, hom decretés, des d'ara, que ningú no tindria dret

de beure alcohol, llevat dels motors d'auto? Què bella supressió de l'alcoholisme i quin increment de vida per a la raça!

—Hi hauria menys raquítics, i encara! En canvi, augmentarien els accidents. L'home viu entre dues embriagueses: la de moure's i la de veure com es mouen les coses dins una imaginació artificialment exaltada.

Tothom no usa encara l'automòbil. El senyor Joan Lluís Vaudoyer ha visitat Provença—especialment per descriure-la, car aquest parisenc és, com molts d'altres, purament provençal—en carril. En el seu llibre: «Beautés de la Provence» (Grasset), esmenta, com a bon turista, les estacions malfetes. I també eis costums dels cotxers de certes ciutats. Joan Lluís Vaudoyer concedeix importància a aquests detalls, que semblen superflus a viatgers menys familiaritzats que ell amb el país de Mistral. D'altra banda, Joan Lluís Vaudoyer ha llegit els clàssics provençals, no sols Aubanel i d'Arbaud, que estima, sinó també els Lenthéric, els Marieton, potser l'autor de les «Routes d'Arlés». El nostre pelegrí no s'ha posat en camí sense breviar. Ha fet una obra piadosa.

Què ha dit de Provença? Tant de bé, tantes coses exactes, que el seu llibre és més a propòsit per ésser llegit que analitzat. Cal, amb aquest autor que dirigeix una col·lecció de llibres dedicats a ciutats de França i de l'estranger (per quan ajorna Barcelona? per quan, Saragossa?), recórrer les ruïnes augustes de Montmajor, el convent on la Revolució no ha pogut esborrar el testimoni de virtuts laïques, la Camarga, desert salobre, agenollar-se davant Sant Remy. Si el món romà desapareixia tot sencer, a excepció del Mausoleu de Sant Remy, el sentiment dels Déus Manes i d'aquells que pot inspirar a l'art la mort d'un ésser estimat, subsistiria encara. El llibre de Joan Lluís Vaudoyer és un feix més en la llar que crema al peu dels Deus Immortals que conserven el record dels homes.

ADOLF FALGAIROLLE

Foto Aréñas

ALENTORN D'UNA NOVA REVISTA

CONVERSA AMB EL SEU FUNDADOR. JOSEP MARIA JUNOY

—Us sé—qui no ho sap a hores d'ara a Barcelona?—completament embrancat en la confecció d'una revista. No és pas la primera que fundareu...

J.—Cà! El record més llunyà és el de la revista «Sursum!», que vaig projectar amb En Bagaria i l'Esteve Monegal, cap allà l'any 1906. Jo tenia un taller a la desapareguda Riera de Sant Joan, amb els dos amics esmentats, a dues passes del famós taller o cenacle dit «El Guayaba», instal·lat dalt de tot de la casa més vella de la Plaça de l'Oli, regentat per En Joan Vidal i Ventosa, i per on havien desfilat persones tan heterogènies com l'Eugeni d'Ors, l'Enric Jardí, En Joaquim Borralleras, En Picasso, En Soto, l'Ismael Smith, el Marquès d'Olèrdola, En Dídac Ruiz, En Pere Ynglada, En Toni Homar...

Jo, aleshores, estava lliurat per complet a la caricatura. Tota la meua vida es concentrava a les pàgines de «l'Arriette au Beurre» i del «Simpli-cissimus». Preparava, aleshores, amb la més innarrable de les il·lusions adolescents, el meu primer viatge a París, la Meca de tots els meus ideals.

Volfem, abans, publicar una gran revista de sàtira—que dèiem aleshores—i d'alta rebentada. Traspuàvem anarquia per tots cantons. Tot ho volfem enderrocar i cremar.

Un senyor milionari, amic del meu germà, i que feia poc que havia arribat de l'illa de Cuba, va oferir-se a pagar les despeses de la revista en projecte, que havia d'ésser l'«Arriette au Beurre» catalana. Tot estava a punt. Fins que vingué el dia de la reunió decisiva, que fou convocada al nostre taller de la Riera de Sant Joan. Vingueren a aquesta reunió un bon nombre d'artistes i escriptors—recordem entre aquests últims l'Eduard Marquina i En Lluís de Zulueta, que vivien a Barcelona, i teníem l'adhesió d'En Gabriel Alomar. A última hora es presenta el *mecenas*.

Aleshores En Bagaria va tenir un cop dels seus. De tan gros, sembla impossible. I fou tal com us dic.

En arribar al taller el milionari que havia de pagar la publicació, fou rebut per En Bagaria, i portat, davant per davant, d'un tros de cobrellit blau i vermell—no oblidaré mai aquests dos co-

lors de la catàstrofe—aguantat a la paret de calc amb unes grosses xinxetes.

D'una estrebada, el nostre company va arrabassar el cobrellit i aparegué, aleshores, davant l'estupefacció general, un ninot grotesc pintat a tota tinta a la paret mateixa, que representava caricaturitzat afrosament el nostre protector, vestit, diem millor, despullat, d'indi, amb una cadena d'or que li voltava la cintura, amb un brillant com un ou al dit, i—tragèdia irreparable!—amb una anella que li travessava el nas de banda a banda.

Jo no sé pas com va acabar tot allò. Allò va ésser la fi del món.

El *mecenas*, renegant com un oriol, enarborava el seu bastó constel·lat de brillants i ho volia matar tot i—segons ciutava En Bagaria com un boig—s'ho volia *menjar* tot...

No sé pas com va ésser possible calmar aquell bon senyor, que, realment, era una bona persona que ens volia ajudar i que s'havia ofert generosament a sostenir una publicació magnífica que hauria estat una de les millors i més ben presentades que mai s'haurien fet a casa nostra.

Després vaig fundar «Arlequín», «El Correo de las Letras y de las Artes», «Trossos»...

Aquestes temptatives no hauran estat en va.

L'empresa d'ara, basada en un fons molt sòlid, reuneix, des d'un bon principi, totes les possibilitats de durada i de vasta eficàcia. Si no fos així, en aquests moments, no intentariem la realització del nostre projecte.

—Com batejareu la nova revista?

J.—Vós mateix ho acabeu de dir: «La Nova Revista». He cercat un nom corrent, «mate», sense pinyol. «La Nova Revista»...

Implica un just homenatge a l'obra d'En López-Picó, a la qual no farem mai prou justícia, i, al mateix temps, obre davant nostre tota una perspectiva de reeiximent.

He cercat i he obtingut, de bona hora—condició que he posat com a indispensable davant la meua consciència—, la seguretat prèvia que la fundació de la nova revista no era incompatible amb cap de les establertes, que honoren els seus iniciadors i els seus conreadors.

Amb la «Revista de Catalunya», sobretot, que és, sens dubte, amb «La Paraula Cristiana», la més justament reeixida de les nostres publicacions periòdiques d'alta qualitat intel·lectual, hem volgut precisar bé, per endavant, la nostra legítima marxa paral·lela, la nostra compatibilitat de complement i de convivència normal.

Per la banda dels meus cars i admirats amics Rovira i Virgili i Dr. Carles Cardó, no he trobat sinó facilitats nobles i desinteressats encoratjaments.

J.—És una empresa molt seriosa que pretén d'ésser un instrument de cultura i, sobretot, d'orientació i d'assessoratge artístic i literari, que tanta falta fa als actuals moments.

—Això, veieu, és pura veritat. I àdhuc, admetent que l'essència del moviment literari sigui el desordre, convé que sigui un desordre conscient, no?

J.—Vull que cada lector pugui estar, com hom diu vulgarment, al corrent de les coses de l'esperit, amb un màxim de garantia i amb un mínim d'esforç.

Interessar els lectors per les coses de fora, per les coses millors de fora, *simultàniament* que per les coses nostres. La millor manera de conèixer-nos i d'afirmar-nos en diferenciació és la coneixença de l'afirmació dels altres. Per a retrobar-nos definitivament, havem de saber sortir quan convingui, de nosaltres mateixos.

En «La Nova Revista» estaran molt ateses les activitats i neguits i les superacions de les nostres contrades foranes.

És una de les seccions que jo considero amb més d'esperança i més d'amor.

—I el nostre cavall de batalla, amic Junoy, aquest problema de l'Art i de la Moral que ens ha fet discutir amb el resultat cabdal d'enrobar la nostra amistat, no temeu que us doni algun disgust?

ELS ULLS DE LES DONES

*Els ulls de les dones són fascinadors,
són dolços i torbadors.*

*Els ulls de les dones fulguren, ardents,
i, com si fossin claus roents,
ens foraden l'ànima.*

*Els ulls de les dones em tenen corprès,
Són el tot, són el no-res.
Són el llamp i la tempesta.
Són el dol i són la festa.
Són el foc i són el fum.
Són la fosca i són la llum;
i, com l'alba tremolosa,
el tast d'una diada esplendorosa.*

*Són la fruita i són la flor.
Són l'esca del nostre plor,
la deu de nostra ventura
i la joguina de tota criatura.
Són l'infern i són el cel.
Són l'ambrosia i el fel.
Són la pau i les baralles
i els cascavells de les rialles.
Són la mar on s'ha perdut
la nau dels nostres ensomnis.
Són la gràcia i la virtut.
Són l'encís, són el pecat.
Són la mort i són la vida,
són fingiment i mentida.
Són l'oasi del miratge.
Són el reflex de nostra imatge.
Són el torb i són l'abisme.
Són el crim i l'heroisme.
Són serens i torbadors,
dolços i fascinadors.
I, riolers, plàcids o ardents,
com si fossin claus roents,
ens foraden l'ànima.*

*Manyaga ferida que el seny ha malmès!
Els ulls de les dones em tenen corprès.*

ALFONS MASERAS

Del volum de poesies en premsa, *La llàntia encesa*

J.—En quatre paraules vull resumir aquesta qüestió que, en el fons, quan es tracta entre gent de qualitat i de bona carnadura, és, per regla general, més aviat que una qüestió de fons, una qüestió de detall.

En la pràctica, aniran veient-se els resultats d'aquesta posició.

Situats en un pla de bona qualitat—de bona qualitat de debò, no de bona qualitat desviada o que resti a mig camí—, tota la resta, vull dir, la bellesa, ens serà donada per afegidura...

Pel cap alt, sol·licitaré un règim previ provisional de prudència en alguns aspectes, amb la promesa formal, però, al seu temps degut, de deixar el problema posat i resolt als quatre vents.

No crec que cap amic que jo aprecio i admiro i atorgo confiança es mostri impacient ni que traïxi la meua intenció.

—He llegit les llistes dels col·laboradors que publiquen els diaris. Si el meu nom no s'hi barregés, podria dir-vos francament que fan goig.

J.—La selecció de la selecció! Sota la presidència d'En Carles Riba, que en la seva secció de «Literatura» encarna, per dir-ho així, la quinta-essència inspiradora de la revista al qual, últimament, podríem afegir el nom gloriós—sense hipèrbole sigui dit—d'En Pompeu Fabra, que, probablement, redactarà, cada número, una rúbrica nomenada «La depuració de la llengua literària», d'un interès sensacional i oportunitat.

—Bravo! Estimo sense reserves aquests dos mestres i llur presidència, que serà de les més legítimament democràtiques que puguin imaginar-se.

J.—N'estic segur. Sota aquest govern ideal, la independència i la integritat de cada secció seran absolutes.

Us haig de dir que, tot i l'excel·lent efecte que em fa el vostre entusiasme i el tacte amb què orienteu els vostres projectes, tremolo davant la idea de les dificultats que us cal vèncer? El públic de revista literària, volem dir que existeix?

J.—Si no existeix, cal inventar-lo. Penso adreçar-me directament a l'opinió. Faré una propaganda intensíssima personal en tots els sectors viables. Confio en l'ajut noble de tots, en interès de la noblesa de tots.

La consolidació d'una revista com aquesta implicarà, d'una manera automàtica, un grau de capacitat i de maturitat intel·lectuals que ens posaran al nivell de les col·lectivitats espirituals més riques i escollides.

Es una aventura que cal temptar.

Jo la dono ja per un fet. Tinc l'absoluta fermaça que el públic català ha de correspondre al nostre esforç. «La Nova Revista» serà, sens dubte, una data decisiva en l'etapa de l'afirmació i de l'expansió del nostre esperit.

Els subscriptors tenen ara la paraula.

—Callem, doncs... Vull sentir com s'insinuen llurs veus angèliques.

CARLES SOLDEVILA

EL LLIBRE DEL TE

(Continuació de la pàgina 695)

els que han dinat a aquesta taula i ara són morts?

La simplicitat de la cambra de te i la seva falta absoluta de vulgaritat, en fan un ver santuari contra les vexacions del món exterior. Allí, i solament allí, un hom pot consagrar-se sense destorb a l'adoració de la bellesa. En el segle XVI, oferí als aspres guerrers i als homes d'Estat que lluitaven per la unificació i la reconstrucció del Japó, belles hores de repòs en mig de llurs treballs. Al segle XVII, després que s'imposà l'estricta formalisme de la regla Tocugawa, constituí per a les ànimes artistes la sola ocasió possible de comunió lliure. En presència d'una gran obra d'art no hi ha pas diferència entre el daïmio, el samurái i el vulgus. L'industrialisme fa, d'un cap a l'altre de món, més difícil tot veritable refinament. Més que mai ens calen cambres de tel

CLAUDI MONET

(Continuació de la pàgina 691)

l'expressió de les tenuïtats, diafanitats, transparències i teadros de la naturalesa ventejada i assolellada. Per a fer-se càrrec del miracle impressionista, cal només comparar un bon paisatge impressionista a un bon paisatge d'abans de l'Impressionisme. El paisatge torna de mort a vida.

Eduard Manet, el capità, el retardatari, s'escandalitzava de les pretensions de Claudi Monet i n'abominava; ridiculitzava el gran paisatgista, l'esbrancava i fins s'hi barallava: un cisma sorollós semblava a punt d'esclatar entre el mestre i l'ardit proselit. «On s'és vist un absurd semblant? voler pintar el sol, l'assolellament!» Així s'avalotava el cap de colla. Què hauria dit Manet si tot l'anhel de Monet hagués estat manifestat, si aquest s'hagués aventurat a dir la seva voluntat de pintar àdhuc l'aire!

A la fi la reeixida de Monet fou tan esclatant, tan meravellosament persuasiva, que Manet en quedà corprès i ullprès: i el mestre esdevingué deixeble. A partir d'aquella conversió, les teles de Manet, que ja eren poderoses, ho esdevingueren més, foren més pregones. Comparem la *Olympie* amb el *Bar des Folies-Bergère*, per exemple, i hauré de confessar que el més gran, el veritable Manet hauria estat el Manet divisionista. Així mateix el Monet d'abans de l'Impressionisme és tan emocionant com el Manet del *Balcon*, però molt pel dessota del

Monet típic, el de la tècnica divisionista, el dels paisatges sublims; aquell Monet que podé produir un Sisley i un Pissarro, aquest Monet prodigiós que ha pogut deturar l'esdevenidor i plasmar els moments més fugitius i esplendorosos de la Naturalesa, fins

al punt de suggerir sense aparença d'hipèrbole, sense protestes, aquella coneguda i tan repetida frase d'un glossador del genial paisatgista: Monet és un col·laborador de l'Etern.

J. SACS

EPIGRAMES

DE LA FELICITAT

*Si em fessin dir com ets, felicitat,
per un moment clouria les parpelles;
l'antiga llum, damunt les meves celles,
em deixaria encara enlluernat.*

*I diria de tu, felicitat:
— Es el desig d'una altra claretat
que així que hem olorat el seu perfum
i obrim els ulls, fa la mateixa llum,
car era amb els ulls closos que ha passat.*

DE LA IL·LUSIO D'AMOR

*Diria que ets com la felicitat,
però si feia la mateixa prova,
creuria encara en una llum més nova.*

DE LA NOSTRA TERRA

*Es tan bella, Senyor, la terra mia,
que, de tan bona, no coneix el mal;
i, avesada a dar fruits, fins floriria
si la sembrassin de sal.*

D'UNA NOIA DE L'ALTA MUNTANYA

*Camina per la neu, el peu descalç—,
duu roba prima i mocador d'herbetes,
i està avesada a tots els temporals.*

*Quan ve a Ciutat, camina de puntetes
per l'enfarfec de dèu els talons tan alts.*

* J. M. Prous i Vila

No es deixeu enganyar
i exigiu sempre aquesta
marca i nom
BELLESA (registrats)

BELLESA

PARÍS I BERLÍN
Grand Prix
et Médailles d'Or

Aigua de Colònia Argent Classe Primavera

Fragància de tonalitat molt florida, fresca i exuberant. Serveix per a tots els usos. Preu: de 1,75 a 8,50 ptes. segons cabuda.

Aigua de Colònia Belleza Classe Flor Selecta

Enclou el finíssim, deliciós i persistent perfum de les flors més delicades. És el símbol de la distinció. Preu: de 2,25 a 13,00 ptes. segons cabuda.

Aigua de Colònia Aromas del Monte

La més alta concentració; perfum incomparable, aristocràtic, intens, baronívol. En friccions i ben barrejada amb aigua, tonifica el sistema nerviós, enforteix les fibres musculars i comunica al cos un benestar insuperable. Preu: de 2,50 a 15,00 ptes. segons cabuda.

Depilatori Belleza Té fama mundial per ésser l'únic inofensiu i que fa desaparèixer a l'acte el berriscol de la cara, braços, etc., extirpant l'arrel sense molèstia per al cutis. L'únic que ha obtingut el Gran Premi.

Es l'ideal Rhum Belleza Foracanes

A BASE DE NOGUER. Basten unes gotes durant sis dies per a que desapareguin les canes, tornant-les a son primitiu color amb extraordinària perfecció. Usant-lo una o dues vegades per setmana, s'eviten els cabells blancs, puix sens tenyir-los els dona color i vida. És inofensiu fins per als *herpètics*. No taca, no embruta ni engrassa. S'usa de la mateixa manera que el Rom-quina.

Tintura Winter Basta una sola aplicació per a que desapareguin les canes. Serveix per al cabell, barba, o bigoti. Dona matisos perfectament naturals i inalterables. Demanin la *negra, castany-obscur, castany natural, castany clar*. És la millor, més pràctica i més econòmica.

Altres especialitats: Loció cutània contra les arrugues, grans, etc., Cremes i Pols

DE VENDA: A les principals Perfumeries, Drogueries i Farmàcies d'Espanya, Amèrica i Portugal. A Buenos Aires, D. Lluís Badia, carrer Bernardo Irigoyen, 263.

Fabricants: Argente Germans, BADALONA

S'HA POSAT A LA VENDA
LA MAGNÍFICA PUBLICACIÓ

ELS BELLS INDRETS DE LA COMARCA OLOTINA

1.ª fascicle: Vores de riu
XII clixés d'Antoni Fortet
Amb un pròleg de
JOAN M.ª GUASCH

No deixeu d'adquirir-la!
A les principals llibreries

Dipòsit:
SALA PARÉS - Secció de Llibreteria

F. GIMENEZ - FABRICACIÓ PRÒPIA - ESPECIALITAT EN ELS ENCARRCS

MOBLES DE TOTS ELS ESTILS I TAPISSERIA

Tallers i Exposició: MALLORCA, 282 Telèfon 2722 G. - BARCELONA

SE CANSAN SUS
OJOS?

*hágase examinar la vista
en nuestro*
INSTITUTO
por el Dr. A. Sala
MÉDICO OCULISTA
Consulta gratis
OPTICAL FRANCO ESPAÑOLA
C. COTTET
PUERTA DEL ANGEL 12

CONEIXEU EL SISTEMA
NILFISK?

Nilfisk

Amb un aspira-
dor de pols danès
"NILFISK"
conservareu la
vostra casa sem-
pre profundament
neta amb poc cost
i poc esforç / /

EL MILLOR I EL MES ECONÓMIC

Agent general per a tota Espanya:

KAJ HANSEN

(TIANA)

BARCELONA

PELL CABRA O FOCA. — Necesser complet i ploma estilogràfica. Tanca metall amb passadors. Clavat invisible

Marc-retrat, Bitlleters, Petaques, Liseuses, Blocs-notes gobelin, Rellotgeres, Polsers

PELL NAPPA (flexible). — Tanca metall folrat

PELL NAPPA (flexible). Tanca éclair (cremallera)

PELL NAPPA (flexible). — Tanca metall folrat

CASA LLORENS

*

Fàbrica de Moneders, Carteres, Cigarreres, Marcs, Vades, etcètera. Darreres novetats de París i Viena. Especialitat en els encàrrecs

PELL NAPPA (flexible). — Tanca conxa

PELL CABRA. — Tanca metall daurat o niquelat. Triple tanca

PELL CABRA, AUSTRÀLIA O FOCA. — Moneder viatge. Tanca éclair

València, 213 - Tel. 771 G.
B A R C E L O N A

PELL NAPPA (flexible), repuntejada. — Tanca metall folrat

PELL NAPPA (flexible). — Tanca extensible

Carpets pell marbrejada

Petit gobelin brodat a mà

PELL NAPPA (flexible). — Tanca metall folrat. Triple tanca

CASES QUE RECOMANEM

DEMANEU: Exquisit pernil YORK
"LA FLOR DEL PIRINEO"

ELABORACIÓ ACURADA DE L'ACREDITADA CASA

Descals Aubert

OLOT

Llonganisses, embutits selectes, mortadella, foiegras trufat, etc., etc.

Casa BORRULL

Plaça de les Olles, 9

Articles per esport-Futbol-Xarxes per a tennis - Hamacs - Bosses - Cortines, etc. - Articles de pesca

IDIOMES

LICEU DALMAU

València, 245
Tel. 1845 A.

FILLA DE J. LAPORTA

CARME, 52 - BARCELONA

Paraigües - Vanos - Moneders

Cartonatges BAENA

Capses per a tota mena d'indústries Especialitat en les de Farmàcia i Joieria. - Carrer de la Plateria, 66

MAGATZEMS POMPEYA

Mobles de totes classes. Especialitat en mobles americans per a despatx - SALMERON, 75 - Telèfon G. 1746

PAU GALLÉS ALEGRE

MARBRISTA

DIPUTACIÓ, 82 - TELÈFON 748 H

Casa AGUSTÍ BATLLE

RAMS, PLANTES I FLORS

Salmeron, 247 - Telèfon 937 G.

A. HERNANDEZ - Vulcanització de neumàtics

ROSSELLÓ, 199 - TELEFON 2660 G.

JACINT AVILA

Decoracions :: Armadures, estopa i guix
Passeig de Sant Joan, 73 : Telèfon 306 S. P.

PIANOS

GARANTITS, PREUS REDUÏTS. REPARACIONS, AFINACIONS

Casa Raynard Tallers, núm. 35

MÚSICA de totes les edicions nacionals i estrangeres

Gran assortit en música catalana. Venda - lloguer

Casa Raynard Tallers, núm. 35

KAYSER

La bona màquina per a cosir

GUSTAU WEINHAGEN

Carrer de Diputació, 273 - Barcelona

Gran Sombretería LA CAMELIA

36, SANS, 36

Gorres de totes classes - CASA GARCÍA - Sans

Fàbrica de Gèneres de Punt

Abrics, Sueters, Pullovers, Mitges i altres articles del ram a mida

VILLARROEL, 47 - Telèfon 3309 A.

ORFEBRERIA SALES BALMES, S. A.

Fàbrica d'articles per a presents i servei de taula
PORTAFERRISSA, 4

SPLÈNDE PENSION

C. PELAYO, 8
BARCELONA

60 HABITACIONS AMB AIGUA CORRENT

Bany Pensió de 12 a 14 ptes. Telèfon 3691 A. **Ascensor**

CICLES I MOTOS B. S. A.

Lázaro i López Bamba Catalunya, 104 i 111

Llibreria BALAGUÉ

Compra i venda en Llibres d'ocasió

PALLA, 13 i 15

EL MARINO - Rellogeria
de JAUME FONOLLOSA

Canvis Vells, 8. El millor rellotge que bat els segons, marca ALPINA

J. VILAPLANA

ÓPTIC - Execució ràpida en les fórmules dels senyors Metges oculistes.
PELAYO, 16

CARME, 77 CARBONELL Tel. 1764 A.

PORTES D'ACER ONDULADES, SERRALLERIA D'OBRES I ARTISTICA, FUMISTERIA, ETC.

ACADÈMIA COTS

COMERÇ, IDIOMES, ETC.

Carrer dels Arcs, 10 : Telèfon 5041 A.

JOSEP BATLLE

RAMS, PLANTES I FLORS

PASSEIG DE GRACIA, 105

CICLES MOTOS SPORTS SANROMÀ Balmes 62
Tel. 1445-A
Barcelona

MOBLES DE TOTES MENES A PREUS REDUÏDÍSSIMS
A. NAVARRO
BALMES, 70 BARCELONA

EL KRIC BUGIES, FARS, BOCINES

TORNERIA, OLIS GRASSES I TOTA MENA D'ACCESSORIS PER A AUTOMÒBILS

Carrer Aragó, 201 (Cantonada Aribau) BARCELONA

TALLER DE MOBLES I FUSTERIA

Jaume Llorca (fill)

MENÉNDEZ PELAYO, 216

(Abans Torrent de l'Olla)

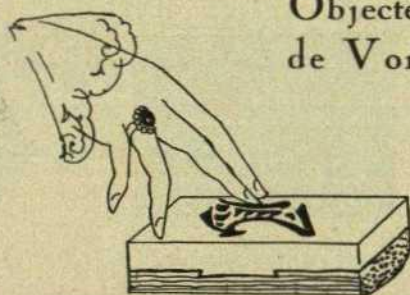
BARCELONA (G.)

CAPDEVILA I GRAU

Mah-Jongg
Models especials

95 ptes.

CANUDA, 33

Objectes
de Vori

PERRUQUERIA PER A SENYORES

MAISON DE BEAUTÉ

ONDULACIÓ PERMANENT

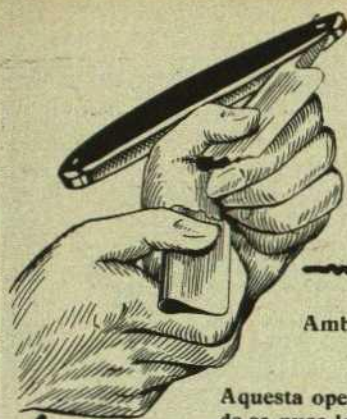
TINTURES HENNÉ

MASSATGE / MANICURA

Salmeron, 247

:: ::

(Metro Josepets)

SENYORA..

afaitarse la nuca
pot produirli un
dany irreparable..

Amb l'afaitat, el cabell es vigoritza i
renaix amb més força

Aquesta operació repetida pot donar als pèls
de sa nuca la força de la barba dels senyors

Rosaniel

evita definitivament aquests perills; és inofensiu per delicat
que sigui el cutis. Son ús és senzill (s'aplica amb la punta
dels dits en petita quantitat) i ràpid, puix basten alguns
minuts per a deixar la nuca lliure de pèls

Rosaniel

estova el pèl sobrant i el dissol sense atacar-
lo, donant-li l'aspecte d'un afaitat recent.
No perjudica absolutament i deixa la pell fina,
blanca i suau. Evita d'haver d'afaitar-se i el
ús de maquinets i pot aplicar-la V mateixa
i amb facilitat

Flascó: 10 pessetes en les bones perfumeries (suficient
per a 25 o 30 aplicacions). S'envia per correu contra
reemborsament per pessetes 11'50, demanant-l'ho a
France - Europa, LAISTANA, 21, BARCELONA

ROLOOS
RAPID

Waterman

La Pluma que
se impone!

Millones de adeptos
atestiguan la superioridad de la

Pluma
Ideal
Waterman

Agencia General
Hassinger, S. A. Balmes, 75 Barcelona

Waterman

AGUSTÍ CASTELLS

HULES DE TOTES CLASSES
RASPALLS & PLOMERS
JOGUINES I PERFUMERIA

PORTAFERRISSA, 18
Telèfon 1983 A.

BARCELONA

Josep Sauleda

FÀBRICA DE LONES

Lones de tots els gruixos i
amplades, per a cobertes de
carruatges. Lones impermea-
bles en color per a capotes
d'automòbils. Lones per a ve-
lams, vaixells, encerats, cober-
tes de vagons, tendes de cam-
panya, platja, etc. Lones en
colors sòlids per a pavellons
de magatzems i cases particu-
lars. Fabricació en gran escala
de teles per a tota classe
d'espardenyes i calçat

SANT POL DE MAR
(BARCELONA)

**DEPILATORIO
BORRELL**

Sens molèstia treu el pèl o pelussera
i mata la rel sens irritar el cutis

A. BORRELL

Assalt, 52 — BARCELONA
i en totes les perfumeries

TOMÀS AYMAT

MANUFACTURA DE TAPISSERIES D'ALTA
I BAIXA LLISA I DE CATIFES NUADES A
MA :: RESTAURACIÓ D'ANTIC I MODERN

Arqueta tapissada, projecte i execució T. Aymat

Rius i Taulet, 21 :: Telèfon Sabadell 4020
SANT CUGAT DEL VALLÈS

Laminadures Catalanes

Passatge de l'Arc 68
T^a 2364 G

Sec Granja Royal
T^a 5825 A

La Perla Mallorquina
Ensaïmades de Nata
Especialitats de Confeiteria

Clarís 48
T^a 1866 A P

Sec Gr^a Royal Oriente
T^a 5336 A

FORN DE SANT JOAN
DE MARIAN TRENS
VILAFRANCA DEL PENEDÈS
LES AUTÈNTIQUES COQUES FINES DE VILAFRANCA

Les úniques i veritables TEULES, TORPEDES de Santa Coloma, són les de la casa fundada l'any 1895 per en

FRANCESC TRIAS

TOT LO DEMES SÓN IMITACIONS

Carrer de Vall (davant l'Església) - Telèfon 7 Santa Coloma de Farnés
Estan a disposició de qui vulgui els títols i certificats que ho acrediten

Fàbrica d'Ametlles d'Arenys **Fàbrica de Xocolates**
Casimir Fernández de la Vega
SUCESSOR DE FERRAN **ARENYS DE MAR**
RIERA, 41 **PROVEIDOR DE LA REIAL CASA**

VIVERI

El millor substitutiu del
Xampany

TARRAGONA

Dipòsit a Barcelona:
DIPUTACIÓ, 55

DEMANEU

ANIS INFERNAL

EL PITJOR DEL MON

M. SERRA-LLEIDA

Xocolata TORNE

ALIMENTA MOLT BÉ

Fàbrica i Despatx: Baix de Sant Pere, 44 - BARCELONA

Sucursal de la

Societat Anònima de Drogueria "VIDAL-RIBAS"

RAMBLA DE SANT JOSEP, 23

Formatges - Mantegues - Conserves de les millors procedències

Benedetto Gran licor Mallorquí
F. Fuster Molinas

(SANTA MARGARIDA)

El millor «bocadillo» per a l'aperitiu són els

PALILLOS TROPICALS

P. PALET-Ronda Sant Antoni, 43

DE VENDA EN CAFÈS I BARS

LICOR CALISAY

Arenys de Mar

LLIBRERIA CATALONIA

AUTOR	TÍTOL	PÀG.	PTES.	AUTOR	TÍTOL	PÀG.	PTES.
Ignasi Domènech	La Teca	237	3,-	F. Dagouret	Petite Encyclopédie du Restaurateur I		
Ignasi Domènech	Laminadures	64	1,50		(Abrégé de cuisine)	255	5,60
X	Art de ben menjar	245	5,-	F. Dagouret	Petite Encyclopédie du Restaurateur II		
Cunill	La cuina catalana	233	5,-		(600 recettes de boissons de bar)	101	3,60
X	Classes de cuina popular	321	4,-				

i molts altres llibres en francès i castellà de venda a la **LLIBRERIA CATALONIA**, Plaça de Catalunya, 17

SUC DE RAIM sense fermentar,
especial per als malalts de l'estómac i per als que
pateixen d'estrenyiment. Marca Most Raimdor

Concessionari: **DOMENEC GOMIS**

Marquès del Duero, 206 - Telèfon 177 H. - Pastisseria

ANÍS
Marruixa Magi Magriñà
VALLS

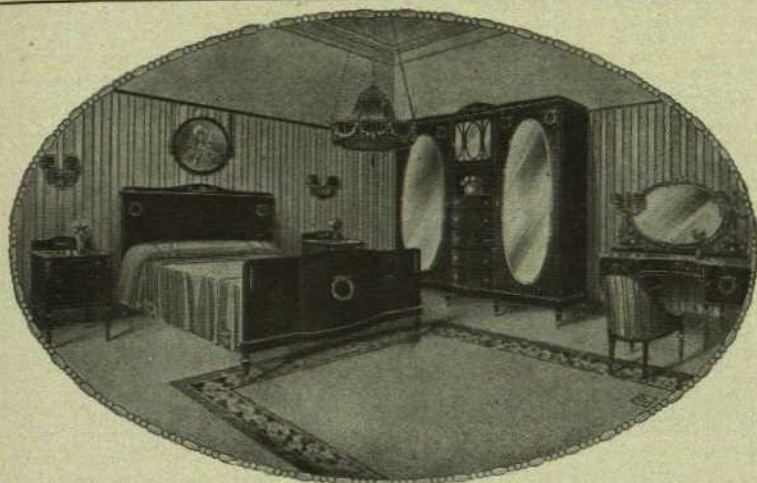
HIDROLITINES Dr. GRAU
INCOMPARABLE AIGUA DE TAULA

ACONDICIONA-
DES LES DOTZE
BOSSETES DINS
D'UN BONIC VAS
DE CRISTALL

CABELLS BLANCS

De venda: EN DROGUERIES I PERFUMERIES

USEU LES TINTURES
La Maravilla i La Dolores
DE J. MARTRA
LES MES ACREDITADES PER LLUR ANTIGUITAT

FÀBRICA DE MOBLES DE **A. FORNONS**

SALMERON, 102

Compri vostè directament al
constructor i estalviarà el 40 %

ACADEMIA FARGA

CLASSES DE CONJUNT INSTRUMENTAL
LLIÇONS PARTICULARS I A DOMICILI

SOLFEIG-PIANO-VIOLI-VOLONCEL
CANT - GUITARRA - COMPOSICIO
Rambla de Catalunya, 114

No sofreixi morenes!...

estrenyiment, fistules, gasos o qual-
sevol derivació del ventre. A pesar
dels seus pessimis-
mes vostè deu reac-
cionar. Refusi tot me-
dicament intern, ja
que ignora llur acció
directa. Utilitzi per
a guarir totes les al-
teracions del recte,
nostre LUX, SENSE
METGE, SENSE
MEDICINES. El seu
efecte és immediat i
sens la més petita
molèstia, ja que ac-
ciona durant la son.

Canuda, 7

Demani fulls,
juntant segell de 35
cèntims, a
Institut Ortopèdic
Sabatè i Alemany

APOPLEXIA (FERIDURA)

Usant l'acreditat remei vegetal
ANTIAPLOPLÈTIC BERDAGUER

desapareixen ràpidament els símpto-
mes: formigueig, dolor al cap, rampa,
rodaments de cap, manca del tacte i
de la memòria, dificultat en parlar,
zumbzeigs, son freqüent, sufocacions,
etcètera.; la sang es depura i la seva
circulació és perfecta, la qual evita
l'atac. Aconseguirà restablir-se qui
n'hagi sofert. Milers de curacions!

Venda en Farmàcies, Centres
d'Específics i Drogueries

Prospectes gratis a J. González Núñez

Laboratori:
Septúlveda, 172, pral. — BARCELONA

NEURASTENIA :: DOLORS DE CAP DEBILITAT NERVIOSA

ES CUREN AMB

FOSFANOL VIAN

(ELIÀIR O GRANULAR)

que és un reconstituent de primer
ordre i un excel·lent tònic muscular
indispensable en les convalescències

FARMACIA I LABORATORI
EL SIGLO

SANT PAU, 33 (davant Mendizàbal) :: BARCELONA

FERRETERIA

ARTICLES DE CUINA

ESTUFES A PETROLI

Màxim calor, mínim consum

MARSAL, MARTÍN i C.^a, S. en C.

ARCHS, 5

(PLAÇA SANTA ANNA)

CALÇAT DE LUXE

Josep Says

Casa fundada en 1850

Rambla del Centre, 9

BARCELONA

Grans Premis: 1915, 1919 y 1921

De venda: A totes les bones perfumeries

S'emblanqueix el cutis
i s'eliminen les pigues

amb l'empleu de

**CREMA
BELLA AURORA**

ULLS DE POLL

DE VENDA EN FARMACIES I DROGUERIES

JAMAI EN PATIREU SI PROVEU
CALLICIDA CERCAVINS

Dipòsit: FARMACIA CERCAVINS, Carrer de la Unió, 5

YOST

La màquina
d'escriptura
més clara

REMINGTON - PORTATIL

La millor mà-
quina de viatge

The Peninsular Import Company, S. A.

BARCELONA
RONDA S. PERE, 54

MADRID
BARQUILLO, 4

Gastrobiol Rossell

MEDICACIÓ ESPECIFICA
CONTRA LES MALALTIES
DE L'ESTOMAC
I INTESTINS

DE VENDA:

Farmàcia Internacional - Rambla del Centre, 17 - BARCELONA

ANELLS DE PROMETATGE

Manel Valentí
Passeig de Gràcia, 24, interior

Barcelona

PER A APRIMAR-SEI...

Utilitzi nostra cintu-
ra SYRENE en caut-
xú «Pur Parà», im-
pregnada de subs-
tànies radioactives,
que fan fondre ràpi-
dament les grasses
subcutànies sense
cap règim. Procedi-
ment extern, no oca-
siona cap molèstia,
ja que acciona du-
rant les dormides.
Demani fullet, ad-
juntant segell de 0,35
cèntims a

Institut Ortopèdic, Sabaté
i Alemany, Canuda, 7
BARCELONA

Sarna i Ronya

es curen en 10 minuts amb
l'acreditat

SULFURETO CABALLERO

CROSTES - PEGADELLA
ERUPCIONS DELS INFANTS
es curen amb rapidesa amb
DEPURATIU INFANTIL
i **PASTA POROSA**

VENDA:

Farmàcia Caballero

ASSALT, 86. — BARCELONA

I A. TOT ARREU

Conservi la silueta

Establiment MADAME X

Passeig de Gràcia 127

Per aprimar: Faixes, Còtills, Sostens,
i Mitges, tot de cautxú pur. Per a l'ús
mensual: Protectors, Pantalons i Cin-
tures, tot de cautxú pur. Coixins absor-
bents higiènics de cotó i glassa *La Ger-
mana*. Capsetes **Madame X** per viatge

F. Montaña Guasch

METGE CIRURGIÀ

Especialista en malalties
de la pell i del cabell

**Extirpació radical de
les arrugues de la cara**

CORTS, 558, pral. De 3 a 5

PAU GALLÉS ALEGRE

MARBRISTA

ESCALFAPANXES
PANTEONS
LÀPIDES, ETC.

Diputació, 82 - Tel. 748 H.
BARCELONA

ESPECIALITAT PER
A CASAMENTS, BA-
TEIGS I PRESENTS

CAPSES A MIDA

Disculpi senyalar-lo

però desitgem recordar-
li que el bon calçat me-
reix un bon tracte.

Llustri'l amb

2 EN 1

DIPOSITARI PER A ESPANYA:

EDUARD SCHIERLOH - Plaça Moncada, 5 - BARCELONA

MARROQUINERIA VIENESA
Fàbrica d'Articles de Pell

René Llanas

Salmeron, 57

TARGETERS - BITLLETERS
CARTERES DE VIATJANT

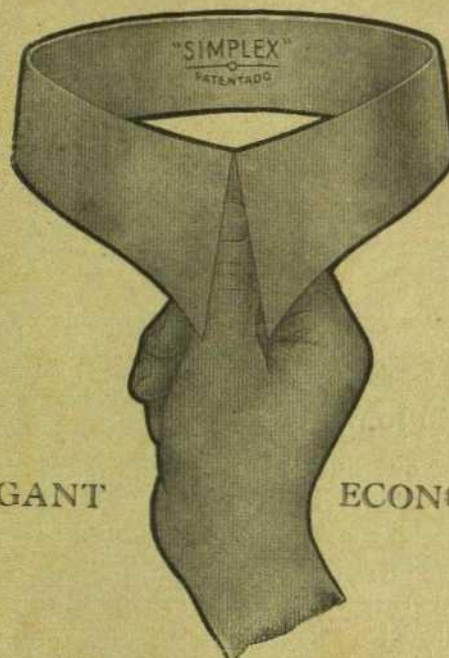
ULTIMES NOVETATS EN
 BOSSES DE SENYORA

Vendes al detall

Exportació a províncies

COLL - SIMPLEX

SENSE FORROS

ELEGANT

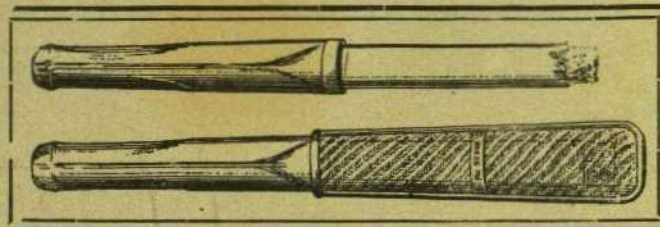
ECONOMIC

NO S'ARRUGA NI ENCONGEIX
 El millor dels millors

SMOKING SET

"SAYROLS"

No embruta gens
No crema gens

Sabut és de tots els fumadors els DISGUSTOS que ocasionen el desprendiment en els cigarrets de cendra i partícules de tabac encès, sigui durant la permanència en el llit, durant les hores de menjar, en l'oficina, viatjant, i sobretot en AUTOMÒBIL, etcètera, etcètera.

Es inútil enumerar la quantitat de peces de roba i el nombre de mobles, alfombres, etc., etc. tacades o cremades per aquestes partícules

De venda en totes les cases de novetats, estancs, basars, armeries, garatges, etcètera, etcètera

LECHE CONDENSADA
 MARCA
LA LECHERA

La única que reemplaza ventajosamente a la leche fresca en la alimentación de los niños y en los usos domésticos. Folletos gratis a quien los solicite de la

SOCIEDAD NESTLÉ, A. E. P. A.
 Via Layetana, 41 - Barcelona

Diu En Joan Sacs...

... Ço que Suècia ens mostrà en aquest darrer ram de la vidrieria ultrapassa tot el que la humanitat més escollida ha produït del segle XVII ençà, que és tota la vida del cristall tallat. I podríem dir que Suècia ha superat modernament la glíptica de totes les edats, si-de-cas ens permeten d'incloure el difícilíssim i pacientíssim art del cristall gravat en la glíptica, ço que no seria potser cap disbarat.

Ara Suècia ressuscita aquest art incomparable, el més pacient, el més

Copa de cristall gravada per l'artista SIMON GATE

compromès, el que exigeix més seguretat, més gust i més preparació.

Entre els pocs gravadors de cristall suecs, sobressurt Simon Gate, el colós d'Orrefors. Després, cal retenir els noms d'Edward Hald i de Carl G. Bergsten.— Que ells ens puguin enterrar a tots fins a la nostra dotzava generació, i que Déu ens dó molts anys de vida per a encisar-nos en la contemplació de les obres llurs, perquè no és ben segur que en el cel existeixin vidres gravats d'Orrefors.

Venda exclusiva:

URALITA, S. A.

**Sucursal:
Passeig de
Gràcia, 90**

DEKOR

REVESTIMENT DECORATIU, INCOMBUSTIBLE I ISOLANT

Demanéu pressupost i catàleg gratuït a
URALITA, S. A.
Sucursal: Passeig de Gràcia, 90